

Naiste Häääl

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu
Häälekandja

Nr 4

SISUKORD: Eesti Naisorganisatsioonide Liidu peakoosolek. — Miks on naisliikumisel vastaseid naiste hulgas? — Helkiv hommik. — Simuna Naisseltsi 1927. a. tegevuse ülevaade. — Esimene Balti riikide ema ja lapse kaitse ja hoolekande konverents Riias, 26.—29. veebruaril 1928. a. — Kirjanduslik veste. — Tartu Naisühingu 1927. a. tegevuse ülevaade. — Laste töö Ühisriikides (Järg). — Kroonika. — Küsimused ja kostmised.

PERENAINE: Laud näidaku Ülestõusmise püha tunnet! — Toitudest kevadpühiks. — Kaartkataloog perenaiste teenistuses. — Juukste ravimine ja tervishoid. — Räsitöö ja riietus.

"Naiste Hääl"

*Eesti Naisorganisatsioonide Liidu häälekandja.
Ilmub 1 kord kuus.*

Toimetaja: MARIE REISIK.

Väljaandja: E. Naisorganisatsioonide Liit.

Toimetaja ja talitusasub TALLINNAS, Jaani t. 3.

Avatud kella 10--2. Telefon 13-26.

Toimetaja kodune aadr.: Jaani t. 9. Tel. 13-91.

**Tellimisi võtavad vastu kõik postilasulused ja teised lehel-
tellimiste vastuvõtjad.**

Tellimise hind: poolaastaks — 2 kr., aastaks — 4 kr. Üksiknumber 40 senti.
Väljamaa tellimine 5 kr. 50 s.

Kuulutuste hind: terve lehekülg — 30 krooni. 1 mm ühel veerul — 10 senti

SUURES VALIKUS EESTI RAHVUSLIKUD KÄSITÖÖD

vaibad, laudlinad, sohvapadjad, seelikuriided, vööd, sõled, käekotid, kirjamapid, albumid, vaasid, mustrid jne.

Võetakse vastu tellimisi ja komisjoni peale eestipäraseid käsitöid.

SUVISEKS LAULUPEOKS

Saadaval Eesti rahvariided: villased ja siidi seelikuriided, käised, vööd, sõled ja pärjad.

O-ü. „KODUKÄSITÖÖ“

Kullasepa t. 9. TALLINN Kõnetr. 27-70.

MÄISTE HÄÄL

E. NALSORGANISATSIOONIDE LIIDU HÄALEKANDJA

Nr. 4

Aprill 1928

II aastakäik

Eesti Naisorganisatsioonide Liidu peakoosolek.

Pühapäeval, 4. märtsil, j. a. pidas E. N. Liit oma peakoosolekut Riigi kunsttööstuskooli ruumes. Koosolekust võtsid liigetena osa 17 organisatsiooni esitajad. Küllalistena viibisid kohal 4 organisatsiooni esitajad, nende hulgas ka perenaiste ja kodukaitse seltside jaadikud.

E. N. Liidu 3. tegemusjärgu (1926—1928) ülewaate kannab ette Emma Peterson.

Liidu juhatuse moodustasid: Liidu juhataja — M. Reisik, abijuhatajad: S. Päts ja S. Waldrof, kirjatoimetajad: E. Peterson, E. Lasberg ja M. Skottas, laekahoidjad: K. Dolst ja L. Einbund ning ametita juhatust liikmed: M. Koistfeld, M. Dinas, M. Olesk, A. Nohanson, S. Reiman, L. Siurjaar-Lindeberg ja Grauberg. Juhatusest lahkus vahepeal M. Dinas ja tema asemel astus esimene kandidaat S. Nansen.

Liidu juures töötasid hoolekande, kutsehariduse, poliitiline ja ajakirja komisjonid. Nendes püsis ainult üürikest aega poliitiline komisjon. Paari pika nõupidamise järele jõuti otsusele, et naistel ühise poliitilise erakonda võimalik moodustada ei ole, et ei jää teist teed, kui minna igaljuhul, vastavalt oma poliitilisele ilmawaatele, poliitilisse parteisse ning asuda seal tööle. Leiti ka, et naised võtaksid poliitiliste erakondade juures moodustada naisafonnad. Liidu juhatuse peab püsima poliitiliselt erapooletul alusel, tema otsetohene suhtumine poliitikasse võib ulatuda ainult naise poliitilise iseteadvuse äratamiseni ja nende poliitiliste küsimuste algatamiseni ja kaitsemiseni, mis ühised kõigile naistele. Naisõigusliste küsimustega teeb aga tegemist juriidiline komisjon, sellepärast otsustatigi liikvideerida poliitiline komisjon. Aga ka juriidiline komisjon tuli peagi liikvideerimisele ja tema funktsioonid läksid üle Liidu juhatusele. Teiste Liidu komisjonide aruanded järgnevad allpool.

Peale nende kodukomisjonide võtsid Liidu juhatuse liikmed osa Rahvusvahelise Naisliidu komisjonide tööst. M. Olesk — rahukomisjonist, E. Lasberg

— terwishoiu ja lastekaitse kom., E. Peterson — hariduskomisjonist, kuna üldine läbikäimine Rahvusvahelise Naisliiduga on Liidu juhataja ülesandeks.

Liit algas oma 3. tegemusjärgu otse 3. ülemaailse naiskongressi järele, kus vastu võeti rida tähtsaid resolutsioone; need ellu viima pidigi hakkama Liidu juhatuse. Siud see töö ojutus väga raskeks, jeda tööd jätkub veel mitmele juhatusele, kui ei tugevne meil naisliikumine ja ei vehmene vastutähtsamat woolud. Kõneleme ainult sellest, mida Liidu juhatuse tegelikult läbi viia on suutnud.

Liidu juhatuse on ära pidanud 3. tegemusjärgul: 1 asemikele koosoleku, 5 üldjuhatuse koosolekut, 85 juhatuse koosolekut ja 2 juhatuse ja Liidu instruktorete koosolekut. E. N. Liidu 1926. a. kassa läbikäik oli mrf. 6.526.000., 1927. a. mrf. 4.933.931. „Naiste Sääle“ kassaläbikäik oli mrf. 827.944.

Liikmemaksu sai Liit 1926. a. kõigest 3.270 mrf., 1927. a. 10.720 mrf. Liidu juhatuse maksab aga ise Rahvusvahelisele Naisliidule liikmemaksu aastaks 8.—9.000 mrf ja peale selle Haridusliidule 1000 mrf. aastas.

E. N. Liit on eelmisest peakoosolekust saadik suurenenud. Endistele 22 organisatsioonile on juure tulnud 7 uut organisatsiooni. Peale organisatsioonide on Liidul 20 toetajat ja 2 auliiget. Oma organisatsioonidega on Liit pidanud alalist ühendust, ta on saanud välja 3. tegemusjärgul 10 ringkirja. Aga Liidu suuremaks wainliseks ühendajaks pidi saama 2. aastaraamat, mis sisaldab ülewaate Eesti naisliikumisest ja Liidu 2. tegemusjärgust ning 3. naiskongressi materjalid ja kõned ja Liidu ajakiri „Naiste Sääle“.

Oma ajakirja saamine oli Liidu ammune igatsus. Ajakiri ristiti, otustati tema väljaandmine, määrati kindlaks seisuford, waliti peatoimetaja ja ärijuht üldjuhatuse koosolekul 24. oktoobril 1926. Proomet-number ilmus sama aasta detsembris.

Sel 3. tegemusjärgul jõudis Liit viimaks nii kaugete, et avas oma esimese teerajajale, Vili Zurburg'ile hauajamba Väandra kalmistule 12. sept. 1926.

Liit pidas ka mees Rahvusvahelise Naistliidu esinaiji lady Alberdeeni tema kuldpulma puhul ja jaatis talle kingits Eesti rahvariided. Liidu juhatus on meil naisliikumise kandja. Ta on püüdnud võita naisele uusi tegemusalasid: nii nõudis ta naisarstide ametisse kutsumist ja laste teerajajatele naisjuhatajaid. Ta soovis isegi, et eesti naine pääse oma riiti esitama väljaspoole, kuid tagajärjeta. Eriti jüdamest tahtis Liidu juhatus näha oma esitajat Rahvusvahelise Naistliidu konverentsil, mis ära peeti Genjis 7.—17. juunini l. a. Siid ei saadud selleks toetust.

Liidu juhatus jälgis ka seadusandlust. Ta esines paranduste ja märgutirjaga isiviilseadustiku ümberootamise komisjonile uue perekonnaseaduse puhul, nõudes selles seaduses mehe ja naise üheõigustuse põhimõtte läbiviimist. Saanuti avaldada oma seisukoht Riigikogu kriminaalseadustiku komisjonile aborti küsimuses. Esineti märgutirjadega haridus-, töö- ja hoolekandeministeeriumile ja Tallinna linnavalitsusele haridus-, terwishoiu ja hoolekande küsimuses. Kavatsetakse lähemal ajal esineda märgutirjaga naispolitsei ajutamise küsimuses sifeministeeriumile.

Ragu oma algusest, on Liit ka 3. tegemusjärgul hoolega edendanud ja arendanud naiste tervise oskusteadmisi. Liidu instruktoreid poolt on peetud kursusi:

1926 aastal 38 kursust. 1927. aastal 35 kursust. Need on olnud kas majapidamise, vangatundumise või tähtsuse kursused. Väinud talvel korraldas Liidu juhatus Tallinnas töötada naistele hädaabitööd. Tartus korraldas hädaabitööd Liidu kutsehariduse komisjon.

Liidu juhatus on osa võtnud oma kõnelejatega haridustongressist, Rahvuslikust tasvatuskongressist, naiste tarstustongressist. Oma ruumes, Jaani t. 3

Liidu tegemise ülevaatele järgnevad Liidu juures töötavate komisjonide aruanded. Ajakirja seisu korraldas Liidu juhatus kolmapäeviti kõnedõhtuid.

Korraga tutvustab koosolejaid L. Einbund, kõneleb ajakirja tarvidusest ja neist raskustest, mis ühenduses lehe väljastamisega. Ajakirja esimene number ilmus 1. det. 1926. Väinud aastal maksis Liit juurde ajakirjale, mida tuleb võtta loomuliku nähtusena esimehe aastapäeva juures. Sel aastal on seiskord märja parem, kuid raskusi on siiski veel. Väinud aastal ühines „Naiste Töö ja Elu“ „Naiste Häälega.“ Asta lõpul korraldas toimetuse anteedi lugemise hulgas, millest selgub, et meie naiste huvi teatavalt on ikkagi käteto ja perenaistesse puutuvad küsimused. Siid on märgata siiski huvi suurenemist ajakirja üldosa vastu.

Järgneb hoolekande komisjoni aruanne Alma Rojfeldilt.

Laste kasvatusele andmist perekondadesse on jätkatud endiste aastate eeskujul. Hoolekanduseid oli 70 ümber. Nendeist 4 last kasvanemate juures, teised

laid toetust omas kodus. Toetus kõikus 500—2000 margani. See uus tasvatussüsteem, anda lasti kasvatada perekondadesse, kus lastel on oma perekonnast, on leidnud poolehoidu L. S. ministeeriumis. E. N. Liit on need katsed hästi läbi viinud ja meesüsteemi sel alal lastehoolekande ajutustele näidanud.

E. N. Liidu poolt elluviidud emade ja laste nõuande punktid Petserimaal, — üts Troitlas, teine Tobromos, töötavad heade tagajärgedega. Naistele läbikäik suureneb järjeit, mis tõendab nende punktide vajadust, kui ka usaldust nende vastu. Punktides töötavad üks naisariit ja kaks õde-ämmaemandat. Hoolekande komisjon on ka esitanud L. S. ministeeriumile märgutirja, soovitades linna lastekaitse töö ühtlustamiseks teostatamisatööni. Nende märgutirjade tagajärjena loodi Üleriikline lastehoolekande keskvaldus.

Kutsehariduse komisjoni nimel kõneleb E. Valdrot. See komisjon töötas Tartus ja tema peaväljenduseks oli läinud tegemusjärgul töötada naistele töötamisele. On tehtud väga mitmesugust tööd ja leitud nõnda hulgaliselt töötada naistele teenistust. Minnaste kudemisele tuli lisaks muud töid. Tuli valmistada vanade- ja lastekodudele väga mitmesuguseid tarbeid. Sojaväele lapiti sineleid ja tehti neist suur osa tarvitamisvõimaliseks. Riit andis see tööd kaks tagajärge: tööd naistele ja kottuhooidu riigile.

Juriidilise komisjoni tööt kõneleb Elise Aron. See komisjon ei ole alaliselt töötanud, on vaid tarbekorral astunud kokku lahendamata juriidilisi küsimusi. On E. N. Liidu juhatusel valmistatud märgutiri kohtuministeeriumi isiviilkomisjonile perekonnadõiguse eelkava asjus. Sellekohale märgutirja esitas Liidu juhatus ühes Naiste Starustliidu ja akadeemilise ühingu esitajate allkirjadega 1. jaan. 1927. a. Nende ühitasjaliste märgutirja aluseks võeti viimale naiskongressi poolt väljendatud põhimõte, et perekonnadõiguse peab rajatud olema mehe ja naise üheõigustuse alusele.

E. N. Liidu juhatusel seiskuhuua hävitamise taristuse küsimustes avaldas Riigikogu kriminaalseadustiku läbivaatamise komisjonis Liidu esitaja. Abordi küsimuses asus Liidu juhatus seiskuhuual, et aborti tegemist esimese kolme raseduse kuu tervel jätta karistamata. Siikim lubada ainult termioliste põhjustel.

E. N. Liidu juhatus on kavatsenud naispolitsei elluviimise asjus pöörata sifeministri poole märgutirjaga. Selle märgutirja kava lauti ette peakoosolekul.

Rahvusvahelise Naistliidu rahukomisjoni tööt kõneleb M. Oest.

Komisjoni tööd on rahudee propageerimine. Üksikud Naistliidu liikmed on siid pidanud rahvusvahelise liiduga. Kirjade arv 4—5, kuid sedavõrd suurte ülesannetega, et maevast täita suudame. Naisted on rahu pooldajad kõik, kõigil on veel mees mõõdunud ilmasõja hirmuäratav pilt. Eriti huvitatud peaksid rahudeest olema väikerahvad, kuma paljude saatus

ja ifeseisvus oleneb maid rahust. Kuidas tutvustada noorfugu ja lapsi rahuideega ja Rahvasteliidu tegevusega, kelle käes hoida ilmarahu? Luleks algust teha alafoolis, kust paljud ellu lähewad. Ei tohi wale arwamisele tulla, et sellega kaswatame antipatrioote, just armastusest oma kodumaa vastu peame näitama, et meie mitte üksi ei ole. Koostöö rahwaste wahel on tarwilik. Täiud lähendatagu wahekohtu teel. Dr. Olesff kandis weel ette Rahwuswahelise Naisliidu rahukomisjoni poolt Genfis wastuwoedetud resolutsioonid, mis ilmunud nr. 9 „Naisste Gääles.“

E. Lasberg kõneleb Rahwuswahelise Naisliidu terwishoiu ja lastefaitse komitee tegevusest.

1925—1927. a. olid terwishoiu komitee uurimisobjektiks järgmised terwishoiu küsimused:

1. Emade suremus ja paremad aäinõud selle wastu wõitlemiseks.

2. Suguhaiguste hädaoht naistele ja lastele.

3. Defektiivsete laste hoolekame.

4. Wähstõwe uurimine mitmesugustes maades ja täpse informatsiooni saamutamine selle haiguse lewimise üle.

5. Kehalised harjutused ja nende tähtsus rahwa terwishoiu seisukohalt.

Sellele komiteele on E. N. Liidu esindaja poolt saadetud kõik soowitud ülewaated ja wajalikud statistilised andmed ülewalnimetatud küsimuste kohta.

Lastefaitse komitee ülesandeks oli walwata lastefaitse teadusandluse järele kõikides nendes maades, kus rahwuslikud Naisliidud olemas. Peale selle korraldati uurimine laste töötingimuste üle kino-stuudio-tes ja selgitati koos terwishoiu komiteega defektiivsete laste hoolekande küsimusi ja kehalise kaswatusse waja- duist. Wastawad küsimuslehed esitati ka meie Naisliidule, misfugused meie esindaja kaudu abati wastati.

Peale komisjonide aruandeid kuulatakse ära aruanded kohtadelt, millele järgnewad läbirääkimised. Selliste aruanded ilmuvad eraldi „Naisste Gääles“. Läbirääkimistel puudutatakse küsimusi, mis tihedalt teotud naisliikumisega. Leitakse, et naise ifeteadwuse tõstmiseks on tarwis teha kaswatusööd, on tarwis naises rohkem huwi äratada ajalehtede, ajakirjade

kaudu naisküsimuse kui ka üldpoliitiliste küsimuste wastu. On tarwis jõudude tagawara, et wõiks oma soowiawaldusi ja resolutsioone ellu wiia. Naine ei ole weel kohanenud ifeseiswas riigis kui naiskodanik. Naised töötawad meil küll paljudes jeltfides, kuid neid tarwis iiksteisele lähemale wiia. Ükskõik mis jeltfiss keegi töötab ja misfugused küsimused temale eriti lähedal seisawad, ei tohi ometi unustada, et on hulk küsimusi, mis iihised kõigile naistele, mis puudu- tawad igat naist. Nende iildiste küsimuste arutamiseks soowitatakse asutada naisorganisatsioonide wahelise htrood kontakti pidamiseks kõikide naisorganisat- sioonide wahel (naisjeltfid, perenaiste jeltfi? kodu- faitse).

Soowitatakse ka pidada üldine naiste päew, mis lähendaks linna ja maa naisti.

Järgneb pr. Martini referaat „Koduse majabi- damise ratsionaliseerimine.“ Peale referaadi ettekannet woetakse wastu järgmine resolutsioon:

„E. N. Liidu peakoosolek tunnistas wajalikuks kõrgema kodumajanduslike hariduse korraldamise Tar- tu Ülikooli juures, mis siwendaks wastawat teadust, muudaks seda estipäraseks ja lewitaks teadmisi, mis aitaks Eesti kodu tösta kultuurirahwastele omasele kõr- gusele. Referaat „Naisste koostöö“ jääb ära Marie Reisiku haiguse pärast.

Wiimaseks päewakorra punktiks on walimised. Endise Liidu juhatusse poolt pannakse ette suurenda- da juhatusse liigete arwu 15—18 peale. Ettepanel woetakse wastu.

Uude juhatusse walitakse iihel häälel: N. Päts, E. Peterson, J. Steinman, M. Beet, H. Janzen, L. Einbund, E. Aron Tallinnast, M. Olesff, S. Paldrof, M. Reiman Tartust, pr. Raaf Pärnust, A. Siielo Wõ- ruft, pr. Wares Wiljandist, L. Siimann Makwerest, M. Teder Walgast, E. Grauberg Narwast. Juhatusse liikne kandidaatideks jaawad: B. Piip, M. Westel Tallinnast, M. Pallas Nõmmelt ja M. Kummolt Türist.

Juhatajaks walitakse iihel häälel Marie Reisik.

Revisjoni komisjoni koosseis kujuneb järgmiselt: L. Siimann Tartust, M. Raanon Tallinnast ja E. Jaan- son Wõruft.

Miks on naisliikumisel vastaseid naiste hulgas?

Haritlaste keskel liikudes võib sagedasti kuulda ägedaid waielusi naisliikumise poolt ja vastu. Naisliikumisel on palju veendunud waen- lasi veel meiegi ajal, nii meeste kui ka naiste hulgas, olgugi et naine on wõitnud omale laia tegevusvälja, ja on saanud mitmesuguseid, tal endisel ajal puuduwaid õigusi. Ei oleks wast üleliigne peatuda vähe sellel wõorastawal näh- tusel, püüdes selgitada teda tingiwaid põhjusi.

Mida mõistame naisliikumise all? See on ärksamate naiste organiseeritud väljaastumine

naiste õiguslise, sotsiaalse, majanduslise ja po- liitilise seisukorra parandamise otstarbel. Laie- malt wõetud, on naisliikumise tegelaseks iga edasipüüdjaja naine; iga naine, kes tegutseb ala- del, milledel endisel ajal ainuwalitsejaks oli mees; iga naine, kes õpib kõrgemas õppeasutu- ses, millise ukseid endisel ajal naistele olid sule- tud; iga naine, kes astub välja oma wõi teiste naiste õiguste kaitseks. Naisliikumise tegela- siks on ka palju haritumaid mehi. Paljud naised ei anna omale sellest aru, et nad ise on naislii-

kumise tegelasteks, paljud koguni vihkavad seda liikumist, olgugi et olude- või loomusunnil võtavad temast ühel või teisel viisil osa. Miks see nõnda on?

Kõigepealt võiksime vast omale meele tule- tada, et iga uus vool, olgu see sotsiaal-poliiti- lisel või muul alal, tekitab esialgu vaenu, sest ta kõigutab inertse massi rahu. Harjumus ja vana komme on iga liikumise, iseäranis aga naisliikumise vastased. Oma passiivsema ise- loomu tõttu kaldub naine rohkem kui mees vanadest harjumustest ja kommetest kinni pi- dama. Tal on raskem neist vabaneda ka vähe- ma hariduslise tasapinna ja kitsama silmaringi tõttu. Miks suurel naiste massil kitsam sil- maring kui meestel, — on arusaadav, sest nais- te tegevusala on suuremalt jaolt palju kitsam. Ka haritud naistest ainult vähesed omavad laia tegevusala, kuna paljud neist elavad täielikult perekonnale ja nende elu möödub 4 seinaga piiratud ruumis. Neid ei huvita põrmugi naiste õigusline seisukord, edasijõudmise majandusli- kud ja sotsiaalpoliitilised võimalused. Nad, kui ei ole vaenulikud, siis ükskõiksed kõige vastu, mis ei ole seotud nende isikliku eluga. Kui see nii on haritud naise, siis veel enam lihtnaise juures. Lihtnaine tunneb ise oma alaväärtus- likkust, on sellest nii veendunud, et ükski ei saa tema arvamist muuta: naised ei ole midagi väärt, mehed alles on täisnimesed. Mehed ist- tuvad enne lauda, — pärast naised. Mehed käi- vad enne saunas — siis naised. Mees võib pu- hata — naine rühib tööd väsimatult. Naise vastu puudub usaldus naistel enestel, olgugi, et sellel ei ole mingit alust, olgugi, et ta teab ja oskab rohkem, kui mõni mees. Kui sünnib emal tütar — ei ole sellest rõõmu, alles poeg teeb vanemad õnnelikuks. Lapsest saadik kuulevad lapsed seda, et õde pole õieti midagi muud kui ainult tüdruk, aga vaat vend, see on alles poiss! ... Nii juurdub noorte hingedesse juba maast madalast see vale vaim, mis sünnib tütarlast ennast alahindama, poissi aga põhju- seta uhkustama. Seda nähtust ei leia üksi lihtrahva hulgas, vaid ka haritlaste keskel. Kui- das võib aga naisliikumisele kaasa tunda naine või mees, kes on veendunud naiste alaväärtus- likkusest? Nende arvates on see täiesti õige, et naine peab alluma mehele, tema sõna kuula- ma, — nagu piiblis öeldud, et naisel ei tohi olla oma arvamist ega tahtmist. Naine on juba nii loodud, et ta ei kõlba millekski muuks, kui emaks ja tööloomaks. On ju naiste hulgas ka üksikud, kes loodud kunstnikkudeks, kirjanik- kudeks — kuid jumal hoiu selle eest, kui naine hakkab arstiks, advokaadiks, keele- või loodus- teadlaseks! Midagi korraldiku temalt ikkagi po-

le loota. Oma vähese mõistusega ei suuda ta mehega neil aladel võistelda.

Sarnane on praegugi vast suurema osa meie kaaskodanikkude arvamine naisest. Sarnane oli ta naisliikumise alguspäevil Lääne-Euroopas. On arusaadav, et esimesed naisliikumise tegela- sed tahtsid kuidagi väliselt erineda naiste mas- sist. Nad muutsid oma välimuse tolle aja koh- ta silmatorkavalt — lõikasid juuksed ära, kand- sid võrdlemisi lühedaid riideid. See oli sõjakuu- lutus vanale kombele ja harjumusele, ning vöe- ti üldise põlguse ja pilkega vastu. Võib ai- nult imetleda nende naiste tahtejõudu ja vai- mukust, sest raske on välja astuda kogu maail- ma vastu; raske on valida õiget võistlus- meetodi. Kerge on sattuda äärmustesse, saada naeruvääriliseks ning tuua liikumisele kasu asemel üksi kahju. Sarnane oligi üksikute nais- liikumise juhtide saatus. Liikumise vaenlased aga kasutavad osavalt ära liikumise väär- sam- me. Laias massis tekkis peagi vaen, tekkis va- le arusaamine naisliikumisest, nagu tahaksid naised meestele sarnasteks muutuda, arenda- des ennast kuni mehelikkuseni! ... See vale arvamine on rahva hulgas püsinud kuni täna- päevani ja on üks neist põhjustest, miks nais- liikumisel on vaenlasi naiste hulgas. Sagedasti tullakse veel praegugi välja naeruväärt väitega, et uuema aja naine tahab meest panna last hoid- ma, suppi keetma, kuna ise käib väljas raha teenimas ja elab oma valitud kutsele.

Naisliikumisele teeb vaenlasi veel järgmine asjaolu: Naisliikumise juhid puudutasid valu- salt meeste enesetunnet, näidates naistele nen- de ebajumalate vigasid, rõhutades ülekohtu, mida naistele tehti, õiglusetunde puudumist sea- duste loomisel jne. Sellest tekkis arvamine, nagu oleksid naisliikumise pooldajad kõik mees- tevilhikajad. Tehti neid naeruväärseteks, väik- lasteks. Meeste arvamine aga oli ja on veel praegu naistele väga tähtis, sagedasti ka mõõ- duandev. Kuid mehed suuremalt jaolt ei pool- da naisliikumist, teevad praegugi naeruvääri- liseks tema tegelasi. Vähe on naisi, kes julge- vad kaitsta liikumist ja isikuid, keda meeste hulgas nii palju põlatakse ja pilgatakse.

Häbi naistele, et see nii on, kuid au olgu tööle! Tuletagem omale meelde, millise vaenu ja pilke osaliseks said sagedasti naised, kes nii vaimuannete kui tahtejõu poolest ületasid oma keskpärast ümbrust mitme pea võrra. Igal ajal on olnud naisi, kelle tarkust imetleti, keda kadestati — kuid ka vihati. Andekus leidis tee läbi tuhandete takistuste, tahtejõud avas sada- sid sulätuid uksi. Naisliikumine, mida alustasid andekamad, tahtis teerajajaks olla suurele naiste massile, muretseda õigusi neile, kes ei osanud ise enda eest seista. Kuid aitajaid vaa-

deldi kahtlustava pilguga — neil oli võõras ilme — neil puudus naiselikkus — puudus sel lihtsal põhjusel, et tol ajal naiselikkus ei võimaldanud sarnast energilist tegutsemist, nagu seda olukord nõudis. Oli võõrastav, kui naised astusid välja avalikkude kõnedega, protestidega. See oli harjumuse ja kombe vastu. „Naine vaikigu“ — oli senini hüüdsõnaks olnud. Oli võõrastav, kui naine algas võitlust kõrgema hariduse saamiseks. Milleks naistele vaja kõrgemat haridust? Hea, kui suppi oskavad keeta, sokke nõeluda ja pükse lappida. Millise pilkega võeti vastu esimesed naisüliõpilased, — ka meil, Eestis. Kui valus oli naisele kuulda näiteks sarnaseid lauseid meesüliõpilastelt: „Nüüd on ülikool rüvetatud, sest naised istuvad tema pinkidel.“ Naine, kes suure valusa igatsusega, kõige puhtama püüdmisega, januse hingega ülikooli tuleb valgust otsima, rüvetab ülikooli, kuna mõni joobnud üliõpilane, kes öö läbi pummeldanud — teda ei rüveta... Tuleb meele vana juudi usk, mille järele naisei kui ebapuhitaid olevusi ei lubata kirikusse. Kuid meie elame ju 20. sajangul. Miks ei taheta uskuda, et puhtad mõtted ja püüdmised sunnivad naist laiakstallatud harjumuste teest astuma kitsale vaevarikale elukutse teele? Püüti tõendada, et ülikool rikub naise hinge, kuid ei ole tõenäollik, et puhas teadus võiks rikkuda kellegi hinge. Naine jääb naiseks ka ülikoolis. Nagu haige vili langeb puust emeaegu, nii langevad naisüli-

õpilaste ridadest välja üksteise järele kõik, keda ülikooli ei meelitanud teadusejanu, vaid mõned muud põhjused. Vaevalt leidub aga nende naiste hulgas naisliikumise pooldajaid. Sellepärast on ka ebaõiglane tõsta nende pärast süüdistust naisliikumise vastu. — Veel ühest tähtsast põhjusest võiks vast jutt olla, mille mõju naisliikumisele ei tohi alahinnata. See on vast tähtsaim põhjus, miks paljud haritud peenetundelikud naised hoiudvad naisliikumise organisatsioonist eemale. Nimelt on naistegelaste väljaastumises mõnikord nii palju maitsetust, nii vähe taktitunnet, et nende poolt avaldatud mõtted kaotavad oma tähtsuse. Naised on suuremalt jaolt subjektiivsed. Kui isiklik mulje kõnelejust on halb, ei leia poolehoidu ka tema kõne. Peenetundelikule naisele on ka võõrastav see väiklus ja viha, see eneseüllistamine ja esiplaanile püüdmine, mis valitseb sageli naistegelaste keskel. Tahes-tahtmata ilmuvad kahtlused naiste võimetes ja meestega ühiõiguslikkuse väärilikkuses.

Seega oleksid naisliikumise vastu vaenulikkuse tähtsamad põhjused:

- 1) Vana kombe ja harjumuste mõju;
- 2) naiste võimete alahindamine;
- 3) vale arusaamine naisliikumisest, kui naiste mehismurise püüdest;
- 4) meeste arvamise mõju naiste peale;
- 5) naistegelaste ebaõnnestunud väljaastumised.

Helkiv hommik.

Muret on palju meil. Enamasti igal inimesel on teda nii ohtralt, et jattuks „foormaks“ hobuseleegi. Võib olla mitmeleegi.

Ent elame ometi. Siigume tolle foormaga päevast päeva ja ei nõrke siiski lõpulikul.

Kui kauaks jattub meil jõudu? — Wiist nii kauaks, kuni meil veel olemas mõnigi päev aastas, mil puhkab kehaga ühtlasi ka waim.

Rahutu, rühtiw, alalifelt askeldaw on meie äripäew.

Sõ saabudes wabaneb ifkest härg, rafkest hobune. Ent ei tohi enesest heita hoolt ja muret mõnigi inime. Samas moodis — kõmas wõi pehmes, ikskõif — ning tunneb, kuidas näfitseb, närib, urgitsseb mure ta waeje wäfinud jiidame kallal. Nagu ehtne inkwifitor piinab ta teda.

Et uimida, püüab piinatu kujutella lainetawat wiljapõldu, kojuruttawat lambakarja, haawalehtede õrna fahinat, paadi hõljumist wawalt wirwendamal peegelselgel weepinnal.

Kuid mure kondifed käed käristawad kaunid kujutelmad, nagu käristab tuul õrna ämblikuwõrgu.

Palaw wefi imbub filmalaude wahelt. Ribifeh hilju mööda palgeid, üle kaela ja kõrwa padjale.

Wuudub eht töö, wõi puudub peawari. Wuudub riie, wõi puuduwad jalanõud.

On lastel leiba wähe, wõi on mõni neist wäarahtanud ja fattunud inimeste pilke märgilauaks; kannab eht karistust waljemat.

On armsam inime kurb, wäfinud ja finnine. Ei jaga muremõtteid sinuga. Wõi jagabki, aga ja ei suuda aidata, ei mõista lohutada. Sing on finni kurgus, sõnad furewad suhu. . .

Wiilib ja närib find raske tõbi, mida ei saa unustada ilmji ega unes, päewal ega õõsel. Criti just õõsel, kui näib waritfawat ähwardaw faatus igas nurgas ja fopis, ning nägematu sõrm näib kirjutatwat lakke ja seinale: „Kust tuled, inimene, ja suhu ja lähed.“

Uinu, uinu, piinatu! Wigista finni filmad, waju-ta pea tugewasti patja, rända une uduseile maile, lastu fuigu sooja fülle. . .

Uinudes just nagu lakkad olemast; uinudes lakkawad olemast ka hädad ja mured, haigused ja walud.

Kui ärtad, on tuba täis päitfekuiba. Koidufitired, päitfede õrnad efitud, on libifunud enne fu ärtamist wargfi fu filmalaudele ja palgeile. On suudelmud fu kahmatu nagu, pühkinud pisarate jäljed, meelitanud efitte naeratusegi.

Sommit on fergendanud murefoormat. On peleta-

Neid põhjusi silmas pidades peab tunnista-
ma, et nende mõju oleneb enam-vähem inimeste
kasvatusest. Kasvatus ei tohi vägistada noort
hinge, — siis sirgub ta iseseisvaks, tugevaks, ei
paendu vananenud kombe, vanade harjumuste
ikke alla. Noor olevus vaatab selge pilguga
ringi, loob ise omale arvamise oludest ja ini-
mestest, hindab iseseisvalt iga elunähtust. Si-
semiselt vaba inimene saab ka paremini hakka-
ma enesekasvatuse raskete ülesannetega, mil-
lede võitmisest oleneb mõnikord inimese saatus.
Enesekasvatus on tarvilik igapäevale, kuid iseäranis
neile, kes seisavad ise juhtival kohal. Häda-
tarvilik on see ka kõigile naistele, kes tegutse-

vad aladel, millised endisel ajal kuulusid üksi
meestele. Pidagem meeles, et tuhanded silmad
on meie peale pöördud, paljud rõõmustavad
meie konistamiste üle, panevad tähele iga väik-
semat eksitust ja kasutavad seda ära naiste
mahategemiseks. Naine jäägu alati naiseks —
ükskõik mis alal ta tegutseb — kuid naiseks,
keda austatakse, armastatakse, ülistatakse.
„Naise süda saab alati olema armastuse, kannatuse,
kaastundumuse, üldse kõikide kaunimate
tundumuste pühaim varjupaik“, ütleb George
Sand. See sõna jäägu maksma ka uuema aja
naise kohta.
Br.

Simuna Naisseltsi 1927. a. tegevuse ülevaade.

Simuna Naisselts on viimastel aastatel õige
agaralt tegutsenud hakanud, olgugi, et suureks taht-
suseks tõll on olnud vastavate ruumide puudus. Pi-
dusid ja koosviibimisi on peetud endises Sõrdis-
seltsi saalis. Et aga seltsi palju on ja kõik ühes ja
sellesamas majas pidusid korraldavad, siis peab kava
võtama, mil võimalus naiste kätte ulatab. Pealegi
üüritakse naistele saal välja kas kibedal heinaajal,
kus loomulikult osavõtt väike, või jälle kõige halve-
ma tee ajal, mil inimestel võimatu laugemalt tõtta.

Nii on Naisseltsi pidude fisjetulek õige väike ja
ei saju peaaegu jelle korraldamiseks. Enam õnnestu-

mid on siiski perekonnaõhtud. Suuremaks tööks on
seltsil olnud raamatukogu, lasteaiad ja waeste jõulu-
puu korraldamine. Raamatukogu on ainuke wallas
olev raamatukogu ühes oma osakonnaga. Lasteaiad
on tegutsenud 1926 ja 1927. a. juulil prl. E. Lees-
manni juhatusel. Et kasvataja eestujulik ja hoolas,
siis oli ka osavõtt elav ja väikesed mudilasi oli nä-
ha 4—5 wërsta pealt igapäew lasteaiada sibamas. Ka
igal jõulul korraldatakse jõulupuud waestele, kus jopi-
kut, wõid, juhkruit, mainustusi jne. neile välja jaga-
takse. Waeste arv tõuseb peale 100. Jõulupuud juu-
res kantakse ette peale wainulikku talitust weel ilu-

nud murgast õudsed warjud, kustutavad laest ja sei-
nalt müstilise tulikirja. Sommit toonud jälletäie fini-
seid õisi — hulk lootusi, mit usku elusse.

Sommit lohubab. Annab energiat ja jõudu. Rau-
nis on kewadhommit. Täht hoowab noorust, hoowab
wärskest, wõrratut ilu ja sära.

Kaunim kõigist kewadhommituteft on ülestõusmis-
püha hommit.

Ta on nagu tugev helgimiskaja, mis näitab teed
udus ja tormis wiiskewale laewale, ürgmetfas effima-
le inimesele.

Selkiv hommit on ta, kuiqi ilu juhtub olema tu-
me ehk sajune.

Kewadpüha warahommit on illew ja suur just
omas majesteetlikus rahus ja waiufes.

On katkestunud igafugune tegevus. On, nagu
kõikis looja inimest: „Täna puhka! Täna ole waba
ja rõõmus. Ma pole loonud maailma jeks, et inime-
ne seal aina higistaks ja pingutaks keha. Tahan, et
ta mõnikord ka seisataks ja waatleks mu kätetööd ning
imestaks selle ilu. Tuletaks meele, et ta ise on suur-
rim ja tähtsaim kõigist loodud olemustest, et ta on
kuningas, mitte ori. Kuningas oma waimu ja mõis-
tuse tõttu.

Ning puhkab inimene pühadel. Puhkawad loo-
mad, tõbbistab, masinaditi.

Rahu wajutab arwäärilikkuse pitfati fogu elule.
Seda arwäärilikkust tunneme kõige siigawamalt
just pühade warasel tumil.

Dele teie kunagi kewadpüha hommitul tõusnud
õige wara, ühes päitefega?

Ei? Tehtke seda tänawu tingimata. Wuge kuhugi
fõrgemale punktile, kiintale ehk mäele, kui leidub
farnane teie ligidufes.

Seisatage ja waadelge loodust. Nimete, kuidas
tuftab elu igas olfakeses, waewalt märgatamas pun-
gatefes?

Kewadõht, soojus ja walguis askeldawad emaliku
õrnuse ja hoolega iga iiffiku olfakese ümber, et ärata-
da teda meele elule. Pimfene on kange, wõimetu kül-
ma tõttu. Niüid ärkab tas' elu. Slnnuwad pumgad, le-
hed, õied. Kas pole see ülestõusmine suur ja meeli-
waldaw?

Linuudki jädistawad kiitust jellele imele.

Seisatage, waadelge eemalt waiufimat linna wõi
külla. Waadelge elamuid, maju. Igas pesitfewad ini-
mesed. Katus ja seinad warjawad meie eest iiffikasjad.
Teante aga kindlasti, et need olemused seal, katuste
all on meie farnafed. Tunneward nagu meiegi muret
ja rõõmu, nälga ja jänu. Igas rinnas tuftub süda,
mis on alanud tegevust samal wiisil nagu meiegi sü-
da. Iga rind saab põrmuks, kui laftab tuftumast sü-

lugemisi, elavaid pilte või mõni lihtne ja kohalik näidend ja see õhtu on jätnud meestele kui ka kõigile pealtvaatajatele hea ning sooja mulje.

Ka majapidamise kursus prl. E. Miiiri juhatusel õnnestus hästi ja selle head tagajärjed paistavad nii

perekonnanapideudel kui ka seltsi koosviibimistel elavalt filmi.

Müüid on veel kavatsusel korraldada käsitöökursus ja tuleval suvel näitemüüki, millest ehk suurem jässetulek ja mis võimaldab täide viia uusi kavatsusi.

SIMUNA NAISELTSI JUHATUS 1927. a.

Üleval: Emilie Schumann — juhataja abi, Selma Künnik — kirjaotmetaja abi.
All: Anete Hübner — kassapidaja, Magelone Kallio — juhataja, Hilda Apfelbaum — kirjaotmetaja.

da, see väike inimemäin. Suurimida töötab seda karemat, mida vähem tal muret, mida rohkem rahu ja rõõmu.

Mure väheneb, kui teda jagatakse.

Rõõm suureneb samal viisil. Jagatud mure on ainult pool muret, jagatud rõõm — kahekordne rõõm.

Miks ei võiks olla ühised meie mured ja rõõmud, kui on ühine taevavõlv meie peade kohal, ühine maafammar meie jalge all?

Selkim vaikne kevadpühade hommik valgustab meie filmis elu kogupilti.

Nähtud ses valguses, omandavad inimeste teod ja toimingud uue värvingu. Nii mõistame meie, et ei tee kunagi kedagi õnnelikuks viha ja kättemaks, vaid ainult avinastus ja andestamine.

Mõistame, kui suurt kaastundmust vääritavad kõik, kes kaotanud elumõtte ja sihi, — kõik põlatud ja väljatõugatud.

Mõistame ka, kui väikesed ja närused on sageli huumid, millede nimel kanname kiwi taskus oma parema sõbragi jaoks, millede eest oleme valmis laimuga nagu roostetanud terariistaga haavama oma liigimest seljast. . .

Mõistame ning kahekseme. Saame paremaks, õiglasemaks, kaastundlikumaks, otsekohesemaks.

Za ei nõua tasuks midagi üleseloomulikk. Meile on küllalt sellest, et kuulame kogu oma olemusega ainetete hulka, millest koosneb universum, maailm; et võime olla lihts igaveses eluahelikus, et tohime ulatada järgnevale põlvele elurakuse, et tohime toita oma nullaksmuutunud kehaga rohukõrvi, puurjuuri ja tuhanderärmilisi lilli. Zlus on edasi elada õnnaagi. Sena ilusjeda sõnatult, nautida päikepaistet ja vihma; rõõmustada inimsilmi, iilataada lapsi, kes ei aima kaduvikku ning nopivad hõisates õisi haudadeltki. . .

Ent mis küll võiks takistada meid ootamast meie elu lõppedes täiuslikumarki olemist kuskil taevase kehade vahel, päikese, kuu ja tähtede valdtonnas?

Tunnistame ju Spetajat, kes töötas: "Mina olen ülestõusmine ja elu. Kes usub minusse, see peab elama, ehk küll ta sureb."

Õhtu ja piiritu on igavik; otjatult ja piiritult waba olgu ka inimese mõte töö otfinisel.

Tähtsaim tõdedest on see, mille mõjul inimene saab inimeseks: armastab ligimest nagu iseennast.

Seitku ülestõusmispühad järawat helki sellele lihtsale, kuid suurele tööle, mis võib aidata tervendada eluhoormat paljudel.

Käo Orvik.

Esimene Balti riikide ema ja lapse kaitse ja hoolekande konverents Riias, 26.—29. veebruaril 1928. a.

Dr. A. Hošťfeld-Sätti aruanne üleriiklise Lastekaitse Keskjäreabusele.

Esimene Balti riikide ema ja lapse kaitse ja hoolekande konverentsi korraldajaks oli Eesti laste-abiandide Ühiskond Riias. Konverentsi ettevalmistused olid paljutüüpi ja võimsa Eesti, Soome ja Rootsi hoolekande asutuste ja organisatsioonide. Konverentsi sihtideks olid Balti riikide emade ja lastehoolekande töödega tutvustamine ja laste abimeede ja abinõude loomine hoolekande alal.

Konverentsi organisatsioonist võeti osa Eesti valitsus- asutused, hoolekandeministeerium, haridusministeerium, Riia linnavalitsus, Ruuna Riik, Lasteabiandide Ühiskond, Operatsioonide Ühiskond, Spallastaja ühiskond, Nõukogu Ühiskond ja teised suuremad organisatsioonid. Mõnelgustest kahtluseid tõttu panid ühiselt tööle organisatsioonide esindajad, näit. „Lastekaitse“ hariduskas ja teised.

Konverentsi ettevalmistuste üldarv oli ligi 150 esindajat, nende seas Eesti riik 7, Soome 2, ja Rootsi 32. Peale nende oli veel rohkem arvul inimesi, nende hulgas ka Rahvusvahelise Lasteabiandide Ühiskunde peatoimetaja S. W. A. Mac-Kenzie, Genfiist.

Konverentsi organisatsioonide komisjoni esimene oli hr. D. Siin, hoolekandeministeeriumi juhtivalle departemangu direktor, kes ka konverentsi aruand ja lõpuks ettevalmistuste juhataja. Konverents algas 26. märtsil kell 10 hommikul ettevalmistajate riikide hääletusega, mida ette korraldas Riia linnavalitsus, ja tegevustöödega, valitsusasutuste esindajate, Riia linnavalitsuse, ettevalmistajate riikide esindajate ja teiste poolt.

Konverentsi presiidiumi valiti igast riigist üks esimees: Eesti esimees hr. Raudhepp Tartust.

Konverentsi esimesel päeval korraldati: 1) „Ema ja lapse kaitse ja hoolekande sihtide kohta“ konverentsi ettevalmistajate riikides. 2) „Võimaluste ülevalhoidmise loomuliku ja juuresoleku Balti riikides.“

Konverentsi programmis oli ligi 40 referaati, mis pidid etteantud ja läbiarutatuks jääma. Et igaüks võimaldada, oli konverentsi toimumine ette nähtud konverentsi aega pikema 20 min., läbiarutamisest igale ühele ainult üks kord järele võtta 20 min., läbiarutamisest igale ühele ainult üks kord järele võtta 20 min., läbiarutamisest igale ühele ainult üks kord järele võtta 20 min., läbiarutamisest igale ühele ainult üks kord järele võtta 20 min., läbiarutamisest igale ühele ainult üks kord järele võtta 20 min.

Peale nende järgnes teine riikide referaate: 1) „Lapse hügieenilise-mediitsiinilise hoolekande“ — 8 referaati. 2) „Ema ja lapse kaitse ja hoolekande“ — 11 referaati. 3) „Lapse eetilise kaitse“ — 7 referaati. 4) „Lapse kaitse ja teratoloogilise propagananda seadustamine“ — ja 5) „Balti riikide hoolest ema ja lapse hoolekande alal“ — ühise 4 referaati.

Ettevalmistajate riikide riikide moodi nimetada, mis oli võetud huvitatud oma siju poolt, aga, et referaate üht paljusid ringi aeg pikemat, siis ei saanud nende juures pikemat peatada. Referatsioonid ei korraldatud ette ega võetud vastu.

Konverentsil võeti vastu järgmised otsused: 1) Korraldada Balti riikide ema ja lapse kaitse ja hoolekande konverentsi iga kolme aasta järgi. 2) Luua Balti riikide lastehoolekande ühine, esmalst ajutine, keskele ülesandeks oleks Balti

Kirjanduslik veste.

Uttest tõlgetest.

Paralleelselt Eesti algupärase kirjanduse arenemisega on meie paremad kirjastused püüdnud hoolitseda ka välismaade kirjanduse tutvustamise eest korralduste tõlgete kaudu. Ükskõik kui kõrgel ka kuskil ei seisaks algupärane kirjanduslik kultuur, — tõlkekirjandus annab selle üldisele ilmele ikkagi rikkastavaid ja mitmekesistavaid varjundeid. Tõlkekirjandus algupärasele kirjandusele täienduseks; rikkastavaks lisandiks ning sidemeks erirahvaste erinevate hingeliste ja vaimliste omaduste vahel. Iseenesest mõista, et mida väiksem rahvas, mida vähema ulatusega tema keelepiirkond, mida nõrgem tema omapärane kirjanduslik kultuur, seda suurem tarvidus tõlkekirjanduse järele, sest algupärane kirjandus ei suuda seal küllaldaselt rahuldada kõiki nõudeid. Väikerahva algupärane kirjandus on paratamatult ühekülgne, kitsapiiriline, varjunditekehv; see tarvitab paratamatult täiendust ja tihendust tõlkekirjanduse kaudu. Ühtlasi alles tõlkekirjandus õpetab õieti hindama kodumaise algupärase

kirjanduse liigomaseid, liiglähedasi ja selle tõttu võib olla märkamatuid väärtusi.

Kuigi Eesti kirjandus viimasel ajal, eriti just möödunud aasta jooksul, tublisti on arenenud, ei suuda see ometi veel kaugeltki võistelda maailmakirjandusega sisu mitmekesisuselt, ideede rikkalikkuselt, vormi täiuslikkuselt, meeleolude rohkuselt. Piirdudes mõnda aega ainult Eesti kirjanduse lugemisega, jääb viimaks mingi igapäisuse, ühetoonilisuse ja natuke naiivse ellusuhtumise mulje, millest vabanemiseks arenema kirjanduseõber paratamatult peab pöörduma välismaade kirjanduse poole. Eesti lugejaskonna enamikul — eriti kahjuks ka Eesti haritud noorsool — on välismaade kirjanduse nautimine aga võimalik peaaegu ainult tõlgete kaudu, ei oska ju meie haritlaste järelekasvu enamik ühtki võõrast keelt nii põhjalikult, et võiks mõnes võõras keeles vabalt lugeda. Ja kuigi osataks üht või teist võõraskeelt, ei võimalda see ju veel tutvumist kogu maailmakirjandusega; nii on ka ühe või kahegi võõraskeele oskajale tõlkekirjanduslikud ning soovivad.

Selle tarvidusega arvestades on Eesti Kirjan-

riikide lastehoolekande ühilkustamine. Siinoo sai loodud 6 liidimeeline, ligasti viigist 2 esindajat, kus juures Läti, Eesti ja Soedu enda esindaja siinooose walfisid. Wälja jäi Soome, sest, et Soome, kui Skandinaawia riikide wahelise siinoo ülige, et teadnud seetõttu liidliat seilufokohila wõitka.

Eesti esindajateks määrati pr. Ostru-Dinas ja pr. Dr. Rosstfeld-Säff.

Konwewentstifil peetud referaadid olustati walfisida ja as-
jaosjalistele saata.

Wihimisel konwewentstifil püüwal korraldalt elstufioone laste-
hoolekande asutustesise. Näidati riigi kui ka Riia linna asu-
tuist. Näis, et walfisid asutused püüwal korraldatus ja siisje-
seatus, lapsed seilsetõttu ka wammas seilufokohilas. Siisrants
hea ja walfitõttu riigi riinatalste kodu 150 lapse peale. Sel-
les kodus, ehk küll mitte kodus ehitatud, waid ümber ehitat-
tud majas, paistis siinoo hea ja hoollja peremise küsi. Waf-
dama riinoo puuduist, oli iga nurgake praktiliselt, riinotalste
te (kaswatuise juures) terwisshoiu nõuiste watarwalt ära ka-
jutatud. Wafajadandisest lininõuile abiks on walfisest elstufi
jõudu wawitustel koolitõttu aparaatide nõu, mis ka puhtuse
püüwalise juures abiks on. Kodu on 5 aastal kaganist atwa-
tu. Osa korra koolitõttu kodus on ka laste seilufokohila iga aastaga
paranemas, näit. siiretus, mis eelmistel aastal kuni 19,2%
oli, on iga aastaga wafhenemid ja kuni aastal 3,3% waf-
henemid.

Siinwikarwad olid ka emade ja laste nõuande puustid, mis
nii siisje seatus, et oma walfi wadates kofutab aega seilsetis,
et õppida lapse eest hoollitõttu. Näidati ka siinwikarwalt siisje-
seatus laste-raamatufokohilid, lastearedu, laste terwisshoiu
muuseumit, laste hahemafu, pimeedate kodu jne.

Walfist mis näidati, wõiks wõlta, et seidus pallja head,

kuid oli ka halba. Wõime misje aga jäi, et meie wawitustel
on talhime seida walfi abinõuid laste kaitsetis, seilset on nä-
ha, et kui midagi uut loodaks, siis mitte wana jahalooni
järgi, waid kofiselt midagi paremat ja elulihemat.

Konwewentstifil osawõtjate walfisidatistise wafutõttu oli
wastutõttuist, kofis ja se.

Näitels jagati kofis konwewentstifil osawõtjatele walfisidatistise-
tele walfisidatistise siinoo siinoo jõudmistel mitmesuufuseid ma-
terjale, mis kalfistisele wõttas siinoo kowis wõiks siinoo.
Nagu Riia linna püüwal, seilwawitide ja siisjeuafade siinoo-
siinoo, teatõttu siinoo siinoo j.n.e. Konwewentstifil programmit oli
kalfistid osawõtjate riikide seilsetis.

Läti riigipea wõttis kalfistifil siinoo kalfistifil audientistise erida
kõsiis. Lastehoolekandeministler korraldas õhtuõõgi, millest
ka osawõtjate riikide seilsetid, kofistid, Läti walfisidatistise
ja kofisid osje wõttid. Siisjama korraldas wafutõttu Läti Pu-
nane Riist ja Laste-Wahandise Walfisus.

Siinoo pool sai terwisshoiuõõdes ära märgitud kofistid kalfis-
tus lastehoolekande allal.

Walfistifil wõiks wõlta, et konwewentstifil, ehk ka küll siisje
koomuallid oli referaatide kofistifile, enda siinoo walfisidatistise
riikide emade ja laste hoolekandes ergutada ja kalfistifil waf-
ta, kalfisja wafutõttuist kalfistifil.

Walfisidatistise asutime siinoo püüwal oma siinoo kofistifil
29.märtsil k. 1 järgmistise püüwalwafu: 1) Walfisidatistise siinoo kalfis-
seilsetifil kalfistifil. Walfisidatistise püüwal osawõtjatele siinoo siisje
kalfistifil kalfistifil kalfistifil kalfistifil kalfistifil kalfistifil kalfistifil
2) Walfisidatistise siinoo kalfistifil kalfistifil kalfistifil kalfistifil kalfistifil
aprilist kalfistifil kalfistifil. Siinoo määrab ära Riia. 3) Konwew-

duse Selts juba mõnda aega kirjastanud peami-
selt kõigi rahwaste klassikalist kirjandust, kuna
„Noor-Eesti“ kirjastus on pakkunud tõlkeid wä-
lismaade — eriti Soome — uemast kirjandu-
sest. Hiljuti asus k.-ü. „Loodus“ lisaks odawa-
hinnalise tõlgetekogu wäljaandmisele: walfistifil
waga teretõttu ettewõtte eriti nooremaste põl-
we kuuluwa lugejaskonna siinoo.

Varemilmunud tõlgetest kõnelemata piirdu-
gem siinoo walfisidatistise alal, milledest
nimetuswalfisidatistise tohiks olla käesolewa aas-
ta alul Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel ilmu-
nud Juhani Aho „R a u d t e e“ G. Siinoo-tõlkes.
Tõlkes Soome keelest, eriti Juhani Aho teoste
tõlkes on Eesti kirjandusele alati walfisidatistise
rikastumiseks ja lugejaskonnale meeldiwaks kü-
lakostiks olnud; seda on ka „Raudtee“ tõlge.
Tutwume siinoo walfisidatistise looduse- ja metsa-
taguste inimestega ajajõust, mil raudtee walfisidatistise
uudiseks ja imeasjaks oli: selleks imeasjaks, et
sellest kuuldes rahulikud ja tasakaalustatud ini-
mesed palawikulisse ärewusesse satuvad. Luge-
jagil jälgib teatava ärewusega metsataguse taa-
di ja eide matka raudtee juure, et ühes nendega
pettunult koju tagasi pöörduda, — ei ole siinoo-

sed imeasjad nende jaoks, toovad walfisidatistise
tõlge!... Tõlge on walfisidatistise asjatundliku ja
üksikasjalise siinoo seilsetifile, mis raamatu
walfisidatistise walfisidatistise. „Raudtee“ oleks eel-
olewate pühade puhul walfisidatistise kohaseks kingitu-
seks (hind 1 kroon 50 senti); siinoo siinoo liht-
suse, siinoo seilsetifile ja jutustust iseloomustawa ta-
gasihooldliku huumori tõttu kõlbaks seda ane-
tada ka suurematele lastele ja maainimestele,
kellele ülimoodne kirjandus hästi ei sobi.

Siinoo kalfistifile (25 senti üksik ane)
ja tõlgete korralikkuse poolst näib „Looduse
Univ.-Biblioteek“ taotlewat walfisidatistise odavate
rahwa-walfisidatistise parimaid eeskujusid. Kir-
jastusele walfisidatistise ettewõtte puhul aina õnne soowi-
da; sellest odawahinnaliste tõlgete järele oli
kahtlemata tarwidus olemas. Esialgul on
„LUB“i“ walfisidatistise kümme numbrit ilmunud ja
nagu kohe näeme, pakuvad need kümme num-
brit õige mitmekesise waliku walfisidatistise kirjandusest.

Siinoo ane tutwustab meid Inglise kirja-
niku John Galsworthy novelliga „Siinoo ja
walfisidatistise“. Galsworthy on praegusaja tunnus-
tatuimaid ja lugepetuimaid kirjanduse mitte

rentsi materjaalide ja vesolantšioonide läbitöötamise otjusskas Läti enda peale võtta. Ühe kuu jooksul materjaalid läbi vaadata ning ojatöötajatele laiali jaata. 4) Mõnede büroo statuudi projekti koostajad otjusskas Leedu enda peale võtta ja seda tööd ühe kuu jooksul ära teha ja laiali jaata. 5) Mõnede büroo eelarve üldjoontes koostajad otjusskas Läti enda peale võtta. 6) Kongressi materjaalide trükkimine

otjusskatle Riias teha lasta. Referaadid trükkida reis teel, milleks need ette kantud. Keskiriksel paberil, pealkirjaga: „Balli viitide oma ja kappe kaillje ja hooldekarde kontverents.“ 7) Seadit kofku järgmise koosoleku päevakord: a) Kongressi materjaalide ja vesolantšioonide läbitöötamine ja kinnitamine. b) Statuudi projekti läbitöötamine. c) Eelarve läbitöötamine. d) Pariisi kontverents. e) Jooksvad asjad.

Tartu Naisühingu 1927. a. tegevuse ülevaade.

Tartu Naisühingus on peetud 1927. aastal:

1. Korraline peakoosolek, 17 juhataje koosolekut, 30 liikmete õhtut, kus ühinguise puutuvaid asju arutati ja ka referaate peeti, 2 kohviõhtut koolalastega, 1 koosviibimine õpetajatega ja kooliõpetajatega, koosviibimine ühingu 9. aastapäeva puhul ja omavaheline jõulupuu.

Bidustid on peetud 3. Sügisel on korraldatud 1 fuur loterii kooli kasuks. Ühing on osa võtnud kõikejeltfondlistest algatustest.

Ühingul on fuur raamatukogu, mida täiendatakse iga aasta, eriti rõhku pannes Eesti autorite algupärase teoste peale. Raamatukogu kasutavad peaaegu kõik kooliõpilased.

Ühing on liikmeks: Naisorganisatsioonide Liidus,

Eesti Haridusliidus, Osajühjus „Kodukäsitöö“, Wanadehooldamise Seltsis ja Tartu Mälestusfunda komitees.

Ühingul on 74 liiget.

Ühing põhitleb detsembri kuul täeselewal aastal oma 10. aastapäeva.

Ühingu juures töötab naistutjekool 6 eriojakonaga: käsitöö, kangatundmine, keraamika, papptöö, raamatutöötamine, õmblus- ja nahatöö.

Koolis oli õpilaste arv 1 poolaastal 138, 2. poolaastal 156.

Ühingu kasjaläbilik oli Mk. 230.357.—

Kooli " " " Mk. 2.360.934.—

Peale selle jai ajutatud 1926. a. õpilaste toetus- ja laenukassa 30.000. margalise põhifapitaliga.

Laste töö Ühisriikides. (Järg.)

Senini ei ole see küsimus veel lõpulikult otsustatud. Ta nõuab aga lahendamist, sest muidu ähvardab laste töõjõu eksploatatsioon kasvada.

Laste töökaitse seaduse vastaste nõudmine on, et küsimus saaks jäetud osariikide hooleks. Oma nõudmise põhjendamiseks tuuakse ette järgmised väited: 1) et 1920 aasta rahvalugemine näitab, et

laste töö on kahanenud 46,7% 1910 aasta andmetega võrreldes.

2) Föderaalseadus oleks osariikide õiguste usurpeerimine, ja veel enam — ta viiks sotsiaalse kontrolli kohalikult ja rohkem vastutusrikkamalt autoriteedilt kaugeesse eemalseisvasse hiiroosse Washingtonis.

üksi Inglismaal, vaid kogu Euroopas. Muidugi ei suuda üksainus novell küllaldaselt tutvustada nii viljaka ja mõtterikka kirjanikuga nagu Galsworthy; kuid see novell on siiski omas laadis just selle kirjaniku kohta iseloomustav, sealjuures huvitav ja põnev, nii et sellega kahtlemata Eesti lugejas võib huvituda kirjaniku vastu, kelle teosed mujal nii suurt tähelepanu on tekitanud. Olgu juure lisatud, et sama kirjaniku teostest hiljuti Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel ilmus veel teise novelli — „Õunapuu“ — tõlge.

Inglise kirjanikkude noorema põlve esindajast tutvustab „LUB“ meile Aldous Huxley'd ja David Garnett'i. Huxley'lt on tõlgitud „Richard Greenow jantlik lugu“, poolparoodia mehest, kes alateadvuses oli naine ja vaimlise väsimuse puhkudel teotses naisena, ning mis kõige pahem: just risti vastu oma põhimõtetele

ning tõekspidmistele. Teos tohiks huvitada kõiki, keda huvitab inglise eriline kuiv nali. Omapärase ja ainulaadse situatsiooni joonistab ka Garnett'i novell „Daam rebaseks.“ Novell on Inglismaal suurt tähelepanu tekitanud, autor selle cest mitu kirjanduslikku auhinda saanud; küsitav siiski, kas see meie lugejaskonnale nii väga imponeerib. Olen selle novelli puhul kuulnud meil arvamist avaldatavat, sündmustik olevat niivõrd võimatu ja ebatõepärane, et selle jälgimine huvi ei paku, vaid tühise ajaraiskamisena tundub. Nii mõnelegi ehk on teos vastuvõetav ennemini kirjandusliku kurioosumina kui tõsise kunstiteosena; kirjanik võib ju muidugi lähtekohaks võtta ükskõik missuguse oletuse (siin algab jutustus sellega, et kellegi Inglise härrasmehe naine muutub äkki rebaseks), — kuid küsitavaks jääb mõne oletuse puhul.

TARTU NAISÜHINGU JUHATUS 1927. a.

Pahemalt poolt istuvad: L. Muna, E. Saareste, J. Kitzberg (juhataja), ja M. Lukk.
Seisavad: M. Parikas, E. Claire, E. Lüüs, H. Tüür ja K. Holst.

3) Hariduslise seisukorra kohta töötavate laste seas tuuakse ette dr. Anna Y. Reedi, Professor of Education New-York University, tööst arvamine, et „suur on tööstusline ja ekonoomiline kaotus pikast kooliskäimisest, ilma et sellest kasu oleks. On loodud muinasjutt majanduslisest survest, mille mõjul paljud on sunnitud oma koolitööd katkestama ja tööle asuma. Kuid suurem

osa poistest ja tütarlastest, kes lähevad tööle ilma kooli lõpetamata, on nõrgaandelised, kellel õppimisest nii-kui-nii midagi välja ei tuleks“.

4) Silmapaistev on kuritegevuse kasvamine noorte seas. Autoriteedid selles küsimuses aga seletavad, et 80% noorte kuritegevusest on korda saadetud vabal ajal.

5) Edasi tuuakse ette, kui palju on teinud

kas mõtet on säärase liig eluvõõra olukorra kujutamisel.

Soome kirjandusest on „LUBI“ väljaandel ilmunud Sillanpää „Hildu ja Ragnar“ ning Linnankoski „Karjatüdruk Hilja“, — mõlemad ainetelt, kirjeldusviisilt ja elukäsitluse-laadilt meile võrdlemisi lähedased, arusaadavad ja omased.

Huvitava näite Eesti lugejale seni täiesti tundmatust tschehhi kirjandusest pakuvad Jaroslav Hasček'i „Vahva sõduri Schvejki seiklused ilmasõja kestel.“ See teos on Tschehhi ja Austria Saksa arvustajatelt nii kiitvaid ja ülistavaid soovitusi saanud, nagu oleks tegemist geniaalse suurteosega; eemalseisja suhtub sisse küll tagasihoidlikumalt ja erapooleltumalt, peab aga siiski möönma, et see tähelepanuvääriline ja omapäraselt ainulaadiline jutustus on, millega tutvuneda maksab. Jutustus ilmub „LUBI“ väljaandel osadekaupa.

Prantsuse kirjandusest on seni ilmunud Chateaubriand'i „Viimase Abenserradschi seiklused“, — näide Prantsuse klassikalisest kirjandusest: võrdlemisi kuiv teos, mis peamiselt ehk kooliõpilasi võiks huvitada, kel klassikaline kirjandus parajasti õpiaineks.

Lõpuks olgu nimetatud Norra suurmeistri Henrik Ibsen'i „Rahvavaenlase“ tõlge, mille puhul tähelepanu tahaksin juhtida ka asja Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastusel ilmunud Ibseni suurteose „Keiser ja Kalilealane“ tõlke peale (hind 4 krooni), mis väärt oleks kaunistama eelolevat pühadelauda igas perekonnas, kus huvitatud ollakse kirjanduslikest, usulistest ja usulifilosoofilistest küsimustest. Nii „Rahvavaenlane“ kui ka „Keiser ja Kalilealane“ on ilmunud G. E. Luiga tõlkes, — mis juba iseenesest ütleb, et tõlge on selge ja sorav, igale arusaadav ja vastuvõetav.

Mollie Päll.

osariigid laste töökaitse suhtes 1917—1925 a. On välja antud 239 akti ja seadust, mis käsitlevad töötavate laste vanadust, töötundide arvu, öötööd, tervislisi ja hariduslisi tingimusi.

Tänapäev on igal osariigil olemas seadus, kus keelatakse laste töö alla 14 a. vana. Seitse osariiki teevad erandeid koolidevaheaja, peale koolitöö aja ja erilise vaesuse korral.

Andmed laste töö kohta Ühisriikides 1920 aasta andmete järele.

Ainukesed kindlad arvud laste töö ulatuse ja töö iseloomu kohta Ühisriikides on 1920 aasta andmete järele. Ei ole ka kahtlust, et need arvud õiged on. Peab ainult tähendama, et andmeid koguti jaanuaris, kus põllutöös olevate laste arv loomulikult palju vähem oli kui korral, kui andmeid oleks kogutud kevadel ehk suvel; selle tõttu on võimalik, et nende tegelik arv suurem on kui näidatud.

1920 aastal oli 1.060.858 last 10—15 a. vanaduses „tuluandvalt tööl“. Neist olid 647.309 põllumajanduse alal ja 413.549 tööstuses ning teistel mittepõllumajanduslistel aladel tööl. Lapsed alla kümne aasta ei ole arvesse võetud, kuigi nende arv võrdlemisi suur peab olema, iseäranis põllumajandusliste aladega ühenduses olevatel töodel.

1920 aasta arvud näitavad tunduvalt vähenemist töötavate laste arvus (46,7%), võrreldes 1910 aastaga. Kuid kahanemise peapõhjus, nagu tähendatud, oli, et andmed koguti jaanuaris, kuna eelmisel korral, 1910 a., andmed koguti kevadel aprillis. Nimetatud põhjusel ei või seda vähenemist arvu tegelikuks pidada. Arvu vähenemine mittepõllumajanduslistel aladel on aga tegelikult vähenemine, mida peab sellekohaste seaduste ja reguleerimiste arvele panema.

Küsimuse peale, kas laste töö praegusel ajal suurenemise ehk vähenemise tendentsi näitab, on raske vastata. Peab ära ootama 1930 aasta rahvalugemist, mis seisukorrast uue pildi annab.

Kui kõiki tööalasid arvesse võtta, on töökäivate laste arv proportsionaalselt kõrgem lühemas: kui aga arvesse võtta ainult mittepõllumajanduslisi alasid, on proportsioon tunduvalt suurem New-Englandi ja Kesk-Atlantiku osariikides.

Mõned näited tööliste tegelikust olukorrast.

Osariikides maksuma pandud laste töökaitse seaduste peale vaatamata, tuleb sageli ette, et laste töö veel korraldamata ja kontrollimata on. Väärnähtused ja seadustest üleastumine olla igapäevane asi.

Nii näiteks puuvilja ja aiavilja konserveerimise vabrikud, mõnedes osariikides, ei kuulu tööstuslike ettevõtete alla, kus laste tööd seadusega reguleeritakse. Andmed näitavad, et lapsed alla seaduses lubatud vanadust on töös, ja mitmes osariikides ilma legaalse kaitseta; kohtades, kus

need seadused olemas, on paljud lapsed tööl, rikkudes kaitse seadusi.

Vähe on reguleeritud laste töö ka põllumajanduslistel aladel. Põllumajanduse kujunemine tööstuslikeks ettevõtteks andis lastele ikka rohkem tööd väljaspool kodu.

Industrial Division of the Children's Bureau on 1920—1924 a. uurinud laste olukorda põllumajanduslistel aladel tüübilistes põllumajanduslistes raioonides. Teateid on saadud ligilähedalt 13.500 lapse kohta alla 16 aasta vanad, kes kogu aeg, kuigi sesooniliselt, tööl.

Kõige halvemates tingimustes leiti olevat nõndanimetatud rändajad lapsed „migratory children“, s. o. need, kes töö ajal farmides, mitte kodus ei ela; sarnaste laste arv oli ootamatult suur.

Vaatluse alla käisid umbes 3000 rändajat last-töölisi. See arv ei sisalda aga kaugeltki sarnaste laste-töölise koguarvu, ka mitte kohtades, kus uurimine korraldati.

Elamistingimused, töö pikkus ja koolikäimise küsimus, kui kõige tähtsamad, tähendati neis uurimistes eraldi ära.

Väga sageli olla elamistingimused rändavate tööliste juures sarnased, et ei või juttugi olla korralikkusest ega mõnususdest. Nii tuuakse näit. Colorado ja Michigani osariike, kus rändavate tööliste perekonnad asusid, mahajäetud farmide majades, tõrvapaberi majades, telkides ja vankrites. Kõik need asutused olid liiga halvast seisukorras: pimedad, halvasti ventileeritud, ka mitte ilmkindlad. Inimeste kokkukuhjamine oli äärmine. Suurem osa töölistest elasid sarnastes tingimustes 5—6 kuud aastas.

Mis puutub alacaliste töö pikkusesse, siis leidis „The Children's Bureau“, et, näit., New-Jersey farmides 41% rändavatest lastest-töölisest töötasid vähemalt 9 tundi päevas, 12% aga 10 tundi ja rohkem.

Peaaegu midagi ei ole ära tehtud, et piirata töötunde lastele põllumajanduslistel aladel, ega ka selleks, et vanaduse alammäära kindlaks määrata; lapsed alla 10 aasta, ja isegi alla 8, töötavad need pikad töötunnid mitmetes osariikides.

Kooli küsimuses näitab töötavate laste võrdlus tööl mitte käivate lastega, et õppimises mahaäänud laste protsent oli 20—30% kõrgem nimelt töötavate laste seas. Nii, Maryland'is kogutud andmed näitavad et lapsed-töölised seal on kaotanud 4—5 nädalat koolitööst ja 69% nendest lastest olid madalamates kooli astmetes kui nad oma aastate poolest oleksid pidanud olema. Üldiselt leiti, et keskmine koolist äraolek laste poolt, kes põllumajanduslistel aladel tööl, oli 15—20% kogu kooliajast ja nendest äraolijatest 75% olid madalamates õppeasutustes kui nad oma aastate poolest oleksid pidanud olema.

Laste kodutöö küsimus.

Uurimisi laste poolt tööstuste jaoks kodudes tehtava töö üle korraldati Pennsylvania osariigis, mille seadused keelavad alla 14-aastaste laste töötamise tööstuslistes ettevõtetes. Uurimise alla käisid 1526 perekonda, kelledest 1243 olid lapsed kodus. Viimastest olid 621 perekonnal lapsed, arv pooltest 1239, seadusevastasel ametis tööstustest kodus tegemiseks väljaantud tööde juures. Suurem arv neist lastest töötasid meeste riiete valmistamise juures.

Vanaduse järele jagunesid need 1235 last, kellele vanadus oli üles antud järgmistesse gruppidesse:

	Arv.	Protsent.
Alla 6 a.	68	5,5
6—8	114	9,2
8—10	229	18,5
10—12	307	24,9
12—14	295	23,9
14—16	222	18,0

Nagu näha oli suurem osa lastest tööl vanaduses, kus seaduse poolt iga töötamine „tööstuslistel aladel“ illegaalne oli.

Tütarlapsi oli tööl rohkem kui poisse. Üheksakümmend kolm protsenti neist lastest olla siin sündinud, kuna 67 protsendil olid isad väljamaalased. Isade keskmine teenistus perekondades, kus lapsed seadusevastasel tööl, oli 25—35 dollarit nädalas, kuna perekondades, kus lapsed mitte tööl ei olnud, isa palk olnud kõigis 15—25 dollarit. Isa majandusline seisukord ei paista selle järele mitte olevat otsustavaks faktoriks laste illegaalse töö küsimuses.

Raske on olnud koguda täpseid andmeid laste

koduse töö eest saadud tasu üle. On saadud andmeid 599 perekonnast, kus lapsed seadusevastasel tööl teinud, laste sissetuleku kohta eelmise nädala eest, millele teadete kogumine järgnes. Kolm viiendikku (61,9 protsenti) olid teeninud vähem kui 6 dollarit; 16 protsenti olid teeninud 6—8 dollarit ja ainult 13,9 protsenti 10 dollarit ja rohkem.

Nõudmine laste töö järele on tuntavalt suurem hooaja tööstuste aladel.

Õnnetud juhtumised alaealiste töö juures.

Föderaal laste büroo avaldas 1926 a. aruande, milles tehti kokkuvõtte õnnetute juhtumiste kohta alaealiste juures töö ajal. Andmeid toodi kolme osariigi (Massachusetts, Wisconsin ja New Jersey) kohta. Kõik need kolm riiki panevad suurt rõhku noorte tööliste kaitse peale. Kuid õnnetuste arv oli suur. 12 kuu jooksul tuli neis osariikides ette 7478 õnnetut juhtumist tööliste juures, kes alla 21.

Arvud näitavad, et õnnetused iseäranis suurend on 16—17 a. vanuste juures. Suurem osa õnnetusi on tulnud masinate läbi, vastavate kogemuste ja harjumuse puudusel.

Viimase nähtuse põhjal on siin tuntavalt hooгу võtmas nõudmine vanaduse alammäära tõsta.

Üldiselt aga loodetakse, et föderaal laste töökaitse seadus kongressis jälle pea arutusele tuleb. Seadust peetakse tähtsaks. Ta puudutab põhi-seadust ja laste käekäiku — ja mõlemaid tõsiselt. Seadus hõljab õhus. Selles üldises vaikus, mis järgnes eelmistele tormilistele seaduse arutamistele, vaadeldakse ja arutatakse selle seaduse tarvidust ja tähtsust vahetpidamata.

Eug. Mutt.

KROONIKA

Naisete töö ülevaade ühisriikides.

Barnard College'i juhataja, professor Virginia Gildersleeve, andis hiljuti eesti keeles kogutud stabiilsete andmete põhjal huvitava ülevaate naistetööst ühisriikides. Selle ülevaate põhjal on praegu ühisriikides töötajadest kuni 8.500.000 naist. Neis miljonit neist naistest täidavad oma kutsed kõrvalperenaise ja ema kohuseid. Suurem osa neist on emad ja paljud neist kinnitavad, mida rohkem neil lapsi on, seda kergemaks jääb emale, peale esimeste aastate, kutsed ülesannete täitmine. Professor Gildersleeve rõhutas eriti sõbralikku koostöö arendust kutselisel tegutselise naise ja mehe vahel, eriti kui naine peal peale välise töö lajuvad veel kõi koduse töö ülesanded. 635.000 naist on praegu ühisriikides õpetajate ametis, neist 10.000 naisõpetajate juhatajate ja professoritena. 564.000 töötavad kantse-

leides, 140.000 on haigeravitsejad, 13.000 vaimatu-koguhoidjad, 9000 on tegemise arste ja 9000 neist töö-tavad kirjanduse ja ajakirjanduse alal.

Norra valimistel naised kaotanud.

Viimastel valimistel Norramaal, kus feminist naiste tööd ja võimusi ikka kõrgelt hinnatud, on naised palju kaotanud. Parlament, mis koosneb 150 liikmest, valiti ainult üks naine, sotsiaaldemokraat Helge Karlien. Kõik poliitilised erakonnad olid naistandidaadid (arvult 64) mahutanud võimekirjades nii kaugele, et neil lootust polnud valitud saada. Nõrgi Norras nii tuntud ja üldtunnustatud naine, nagu pr. Betty Rjelsberg, kes algusest peale on Noorti ametlik ehtaja Rahvasteliidus olnud ja seal üldise lugupidamise võitnud, kukkus valimistel läbi. Naisorganisatsioonid, kes tagajärjetult protesteerisid erakondade naistemastofe

teguviisi vastu nimekirjade tõstuseadmisel, kaaluvad nüüd tõsiselt uusi võimalusi naiste parlamenti pääsemiseks tulevasel valimistel.

Omavalitsuse valimised Lätis.

Seebruaril lõpul arapeetud Riia Linnavalimistel valiti Riia linna volikokku teistkordselt pr. Berta Pipin, Läti Naistöö juhataja. Tema osutus ainukeseks valitud naiseks 47 naiskandidaadi hulgast, kes mitmesuguste erakondade nimekirjades kandideerisid. Pr. Pipin on Riia linna hooldekande osakonna juhataja ja on oma tegevusega jät alal võitnud suure lugupidamise ja poolehoidu.

Wajab tähelepanu, et mitmes erakonnas maafonna valimistel naised on esinenud oma erinimekirjadega, ilma vähemagi mõjutajeta naisorganisatsioonide poolt. Näib, et see nähtus päris loomulikuks kujuneb ja armatakse, et oktoobris tulevatel parlamendi valimistel naised esinevad oma nimekirjaga, kus esitatakse naised kandidaate kõigist poliitilistest erakondadest.

Küsimused ja kostmised

Vastus küsimusele nr. 1. Et naiste huvi äratada naisliikumise vastu, on tarvis naises eneses kasvatada enam iseteadvust ja usku enda võimetesse ja oma õigesse väärtusesse, millele järgneb siis iseendast naise eneseavaldus. „Naiste Hääl“ lugeja M. A.

Vastusi küsimusele nr. 2. 1) Kui püüaks iga naine oma südames idanevat kadeduse juurt lämbutada, püüdes ühiskonna heaks töötada ühelmeel ja ilma teise mahategemata. Mitte enese silmapaistvaks tegemise püüd ei tohi kihutada tööle, vaid töö tagajärjed, töö väli, mida armas kuulda ja näha salajase tundmusega hinges — minagi olen ivakese selle viljakuses kaasa aidanud. Naised, teeme ühist tööd ühel meelel, ilma riivata, ärgem võtkem omale eeskujuks riidlejaid, kadedaid ja kurje olevusi, kes enese isiku pärast väljas, aga mitte töö enese pärast.

Tuletan meele ühe intriigi puhul öeldud lauset: „Võtke mu tööd hindamise alla, sest teen tööd töö enese pärast, aga jätkke kõrvale mu vilets isik, ta on teile, minule teadmata põhjustel, vastumeelt.“ Nii siis, töö esiplaanile, isik täiesti kõrvale, siis ei tule tüli! P. H.

2) Et seltskondlise töö juures ära hoida omavahelisi hõõrumisi ja tüllisid, selleks ei saa ainukestki päevakäsku välja anda, vaid tuleb tüli võimalikult kohe likvideerida ja tööd edasi jätkata töö enese ja selle põhimõtte pärast ja hoiduda teadlikult edaspidiste tüliküsimuste eest, mis igasugust tööd aina õõnestavad. M. A.

Vastus küsimusele nr. 3. Paksematele riietele võib kaenlaalustele ömmelda n. n. higilapid, mis on saadaval igas suuremas poodkaupluses. Kõige parem on aga kaenlaaluseid ravitseda, nii et nad enam ei higista. Selleks tuleks kaenlaaluseid sidroni mahla hõõruda, väga kasulik on ka n. n. „Kolmaniin“ puuder, millega kaenlaaluseid puuderdatakse. A. H.

Vastus küsimusele nr. 4. Pesule värvitud plekke võib riidest kõrvaldada kõige hõlpsamini hapetega. Värvitud koht niisutatagu külma veega. Seepi ega mingit lehelist ei tohi peale panna. Kui ilus päikesepais-teline ilm on, tilgutatagu rikutud pesule sidruni- ehk äädikahapet ja pandagu see päikese kätte pleekima. Kui plekid on välja pleekinud, pestagu ja keedetagu pesu. A. H.

Vastus küsimusele nr. 5. Padjariide täitmine ei tekita mingisugust raskust, kui suled hästi klopitud ja pehmed on. Head suled ei tule kahekordsest riidest kunagi läbi, kuna halbu ja noppimatuid sulgi vaevalt pidada saab. Kahekordse padjariide juures võib sise-mist riiet seestpoolt pehme seebi või vahaga hõõruda, mis sule helbeid oma külge tõmbavad ja seega paksema seina moodustavad, millest suled läbi ei pääse. A. H.

Vastus küsimusele nr. 6. Harilikult võtab tugev aurutamine villasel riidel läike küll ära, kuid ainult väga lühikeseks ajaks. Mõjuvam ja kestvam on aurutamine, kui selle juures tarvitata veele lisatakse veidi ammoniaaki (tinkpiiritust). Eriti häid tagajärgi andvat aga aurutamine, kui vee asemel tarvitada mele juures maal tubades ksavatatava väätaime, epheu, lehtedest keedetud leent. K. R.

Uusi küsimusi.

Küsimus nr. 1. Mis on selle põhjuseks, et mehed arvavad, nagu naised ei seisaks vaimliselt nendega ühe-kõrgusel? M. A.

Küsimus 2. Palun mulle võrdlus teha seadusliku ja vaba abielu vahel, ette tuues nende hüvesid ja pahesid? M. A.

Küsimus nr. 3. Kas on olemas mingisugune vahend liig kitsaid kingi laiemaks venitada, ilma et nad seeläbi oma vormi kaotaks? N. H. lugeja. H. L.

Küsimus nr. 4. Kas võiks mulle keegi „Naiste Hääl“e“ lugejatest õpetada, kuidas värvitud pörandaid saab hoida ilusalt läikivatena. Olen neid mitmel pool näinud niisugustena, aga ise ei oska omadega midagi teha. Lugeja O. K.

„Naiste Hääl“e“
1927. aastakäiku
on veel vähesel arvul saada.

Hind 2 krooni.

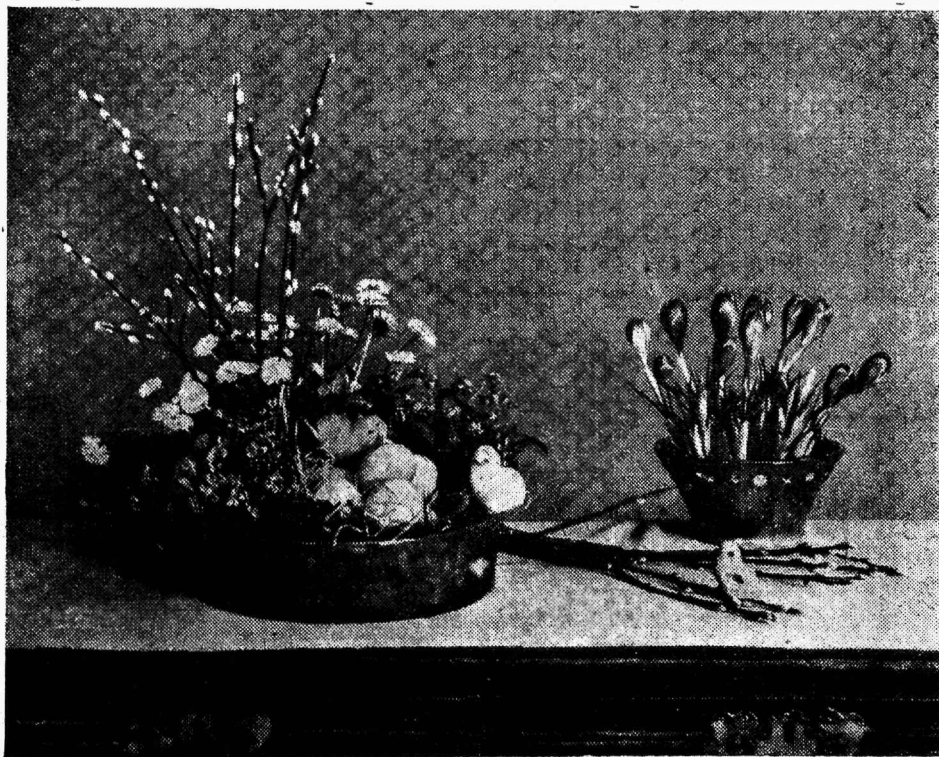
Laud näidaku Ülestõusmise püha tunnet!

Ülestõusmise pühad on lootuste pühad, rõõnu pühad, mitte liiki usuliseft seisukohest, vaid kogu looduse eluavaldustes. Me loodame ju siis kevade ärkamist, olgugi, et veel emake maa sagedasti hingitseb külma kaisus lumekatte all, olgugi, et tihti langeb taewavõl-wilt soowimatuid lumehulki, — täht tähe järelle liigleb räitfaku jahedas õhus, jääwad kuskil nagu rippuma ning kuhjuwad wiimaks pehme-pehme, tajasel waibana kevadise päikese mõjul kirjaks muutunud maapinna katteks. Ja kas ei ole imekik, — see mis meid talwel rõõmustas, meie armas ja meeliisendaw oli, on nüüd nagu meeletujaks... Liiglew lumi nagu pilkaks meid, narriks meid meie soowides ning käidab meid järk-järgult ferkiwa rahutusega, takistades torna-

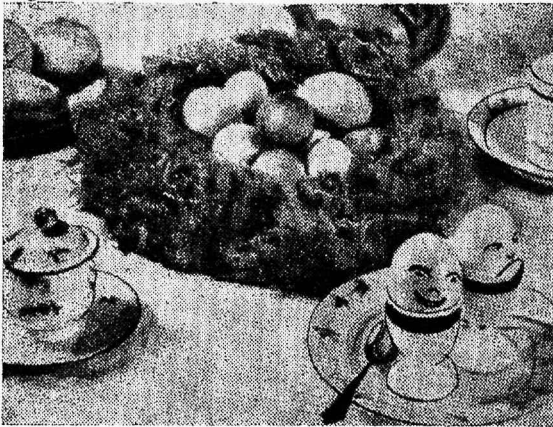
wat kevade wõidujooksu ühes meeetiremetega, wahutawate wjadega, ahwardawate ja mäsjawate jäämine-kutega suuritel jõgedel.

Kuid kes on loodusega lähedas ühenduses, see teab ja tunneb, et külma, lume wõimul ei ole pikka iga, kauemat piisimust. Sejt kas ei ole siin ju kind-nokk, kes istub aias raagus puul, häälitjedes igasuguseid wilistawaid, nakuwaid, kädistawaid wiise, raputades tiibu nagu takiks juurde? Kas ei löõrita ju looke ja kas ei widista wint? Ja kevad ei wõi enam kauaks tulemata jääda, ta peab tulema pakatawate pungadega, tärkawa roheliisuga, õitjeweate lilledega. Loodus ärkab, tõuseb üles meele esule...

Ring pühitjegen jeda ülestõusmisi ülestõusmise

pühadel! Ning kas ei ole soojem pühadetunne, kui ülestõusmise pühade laud pole külm, elutu igapäevane laud, vaid siin seisavad pakatavad pungad, puhkewad õienupud, lahtilõõnuid lilled kibitillufeste kanatibufestega, kes wast munadest välja tulnud, aset wõttes peja serwal (1 joon.). Elu nagu ajaks igapäewasesse lauasse. Ja ofsi puhkewid pungadega, naturaalne õisi kas wõi kollastelt paiselehtedelt, sinistelt sinililledelt wõib ju ka oodata...

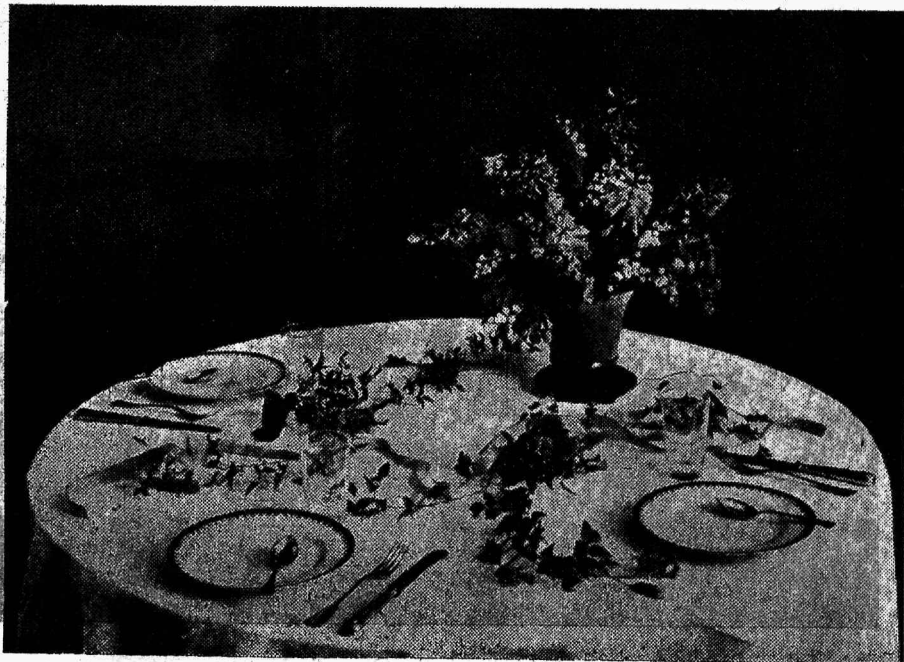

Joon. 2.

Ja isegi munad? Kas nad ei ole ju wanast ajast olnud sümboliks, et surmud asjas, looduses asub elu, kas ei arene munas ilus kanapojute, mille üle tuntakse alati rõõmu kui ta tiukfudes sibab üle õue? Elu on üles tõusnud elutust olemusest! Ning munad on toonud alati headmeelt ülestõusmise pühadeks. Ema on neid annud lastele, wärwinud neid wihalehtede, sibulakoorte, kwijsamblaga, kohwipakkuga ja wärwivate hilpudega, neiu on neid kinninud paremale noo-

remehele, wärwides neid poewärwidega mitmewärwiliüks, niilisel fiske muristatud jaladuslikud tähed, märgid, lootused tulewiku peale. Neid ühawnõtte mune on tikkatud, lõõdnud, weeretatud, tuntud head meelt, kui kõwa muna on lõõdnud katki wastaste oma, tõmmatud näojooned kibedale ilmele, kui õnnetus tabas tik-samisel. Ja kui neid weel wärwiti, — siin sibulakoored, kollased wihalehed, roheline oras, kwijsammal, seal punane peedimedelik, poest toodud munalakk, wärwipudelite, kirju paber, riidehilbud, niit, nõõr, kõik sai kasutatud, kõik sai mäksitud, seotud, segatud. — see on tunne, mida tunneb ainult üks lord aastas, ülestõusmise pühadel... Aga kui me neid ilusasti wärwitud mune paneme ülestõusmise pühadeks kuhugi murka wäikele lauale, teeme teia peja ümber metsasamblaist, pistame juurde tordikese põdrasamblikku, asetame hulka wäikese oksakoese, tõmbame munnade peale wärwiga üksikud jooned, julgelt kindlalt (2 joon.), — kas ei saa siis elawaiks isegi tume nurl, kas ei ole siingi ülestõusmine?...

Ja kui kõik pere istub lauda, kui kõik on kodus, kui kõik maitsewad paremat pühadetoitu, mis ema on valmistanud, — kas tohivad siis puududa lilled laualt, kas tohib puududa ülestõusmise püha tunne? Sillesid paneme lauale, oksakesi toidunõude wahahele. (3. joon.) Ning kui meil muid ei ole, siis paneme ometi igihaljaid pohlawarfi, isegi kuuse, männi, ja kas wõi koguni kadaka oksakesi, õige wäikeidki, et laud oleks ilus rohelinefuga. Neid me leiame ikkagi kewadiseft looduseft, kuigi peame nende toomisel astuma mõned sammud wärskes kewade õhus. Ja kas ei ole need igihaljad oksakesed söögilaual just kohased, — oli külm, oli pakane, lumetuif, naru, aga elu oli ikkagi alles siiski, elu ei lõpeta torni, külm; paha ilm, elu läheb edasi, elu tõuseb jälle üles... Elagu ülestõusmine! Olgu ülestõusmise pühad igal elawad!...

Joon. 3.

Toitudest kewadpühiks.

Du armas kumme meie kodudes pühitseb juuremaid pühi ning ühtikuid tähtpäevi mitmetesiljelt, arvestades sealjuures traditsiooniga, neid eraldades seega äripäewist ning valmistades juuremat rõõmu neile, kes enam seotud koduga, eriti lastele.

Üks juuremaid abinõusid farnaste pühade eraldamiseks oleks teistjuguine lauataimine, teistjuguine toitude walik, näitets domineerivad jõululaual lauataimistujena kuufootjad, käbid, põlawad küünlad ja toitudest on esikohal sealihast valmistatud toidud, piparloomid jne. Seeford mõtlengi pikemalt peatuda eelolewate kewadpühade juures. Kewadpühad — üleskõusmisipühad on ajal, millal tähtsaks elu loodusel, ning seega pakub ta ohtralt võimalusi pühade omapäraks tegemiseks.

Kewadpühade lauataimistujena tarwitatakse olji esimeste pühewate pungadega, haljast orast, sest kui ruffiterad küllida mõni nädal warem mullasse, saame pühadeks ühja orase ja sellesse peidetakse kirjud pühademuud. Sageli on kewadpühiks saadawal juba eimejed kewadlilled, sinililled, lumekellukejed ja mõni aasta ka nurmenutud; ka leidub sel ajal kodus lillejibulatest kaswatatud narbissise, nii walge kui ka kollaseõielisi. Eriti ühja ja meeldiwa lauataimistuse annawad kollased narbissid koos esimeste haljaste kasoostega, kuid muidugi võib siin iga perenaine wabalt oma fantaasia ja maitse järele kalkhuda. Lastelauale sobiwad wäga hästi watist ja willajest kõngast valmistatud kama-pojad, jäneseid jne.

Toitudest, mida tarwitame eriti ohtralt kewadpühil, on muna, mitmesugused muuatoidud peale selle iga-sugused toidud wastikalihast, kohupiimast, mitmesugused salatid jne. Paljud kewadpühade toite on võimalik valmistada päew ehk paar warem, seega võimaldades pühade pühitsemist kõigile kodustele, nii perenaisele kui ka teenijatele.

Kohasemaid kewadpühade toite oleksid:

Wastikalihast: 5 naela wastika estweerandit, 1—2 wastikafooti, wett, soola, 6—8 tera würtz-pipart, 2—3 loorberilehte, mõni pipratera, wähe ingweri, por-gandit, sellerit, peterjelt suurt.

Walmistus: Liha uhutakse külmas wees, pan-nakse keedunõuga pliibile, ja nii palju külma wett walatatakse üle, et liha hästi kaetud oleks, sest pole hea keemise ajal wett enam juurde lisada. Kui keema hakkab, rüüstatakse wagt, lisatakse juurde sool, pipart, suptjuured ja lastakse kindla kaane all aeglaselt täiesti pehmeks keeda, hiljem, umbes pool tundi enne walmissaamist lisatakse juurde ka loorberilehed. Siis tõsetakse liha wälja, eraldatakse luudest ja lõigatakse wäikesteks tükkideks; leem kurnatakse läbi jõhnõõla, peenerdatud liha lisatakse leemele juurde ja lastakse veel mõni minut keeda. Maitsetakse on hea sülbile ka weidi riimitud ingweri tarwitada, ja käidetakse külma weega loputatud wormidesse või kausidesse ning asetatakse need külma kohja tarduma. Soolikorraal võib wormi põhja, enne

juldi wormi tõstmist, kaunistada lõwakskeedetud ja ri-badeks lõigatud munawalgega, munarebuga ning peterjellilehtedega. — Paljud tarwitawad süldi keetmiseks ka maitse, kopsu, kuid siis ei jää sült nii hea maitsega, siiskonda wõime aga wäga hästi tekiti tarwitada. Wäga hea on wastikalihast keetmisel tarwitada ka wähe wärsket sealihast; soolane sealihast aga samuti seljandi munda-wad sülbwedeleiku hakkiks ja segaseks.

Lauale antakse sült sinepi, äädikaga, hapu-koore ning mädarõika kastega, või peedijalatiga.

Wastikajapasteet. 1 wastika maks (võib ka jee või looma), ½ naela pekki, ½—1 nael suitsupekki, 1 sibul, 1—2 loorberilehte, wähe tõugatud pipart, 1 klaas head lihaleent, ¼ naela wõid, wähe hapukoort.

Walmistus: Mõni tund wees ehk veel parem rõõsas keeritud piimas leotatud ja kuputatud maks, keedatud pekk ja suitsuliha lõigatakse wähemateks tükkideks, aetakse paar torda läbi lihamašina, või sulatatakse raudpajas, lisatakse juurde maitsejagu, hakitud sibul, praes või lihaleem, hapukoort, maitseained ja lastakse hästi läbi keeda. Segatakse ja klopitakse siis kuni pasteet ühtlane, kobe, ning wärwilt heledam, tõsetakse soojalt wormidesse ning lastakse jahtuda. Enne lauale andmist küllatakse wormist wälja, lõigatakse lahti ja kaunistatakse sidrunilõikudega, kewadel noorte, poolkeeritud rebisega ja jalatlehtedega. Siitakse sinepi ja äädikaga.

Taignasliipjetatud ja kaunistatud sink. 1 kergeist soolatud ja suitsutatud sink (umbes 10 naela) wett, ruffijahu.

Kaunistamiseks: walge tarrend: 2 klaasi selget lihaleent, 5—7 lehte walget jelattini; punane tarrend: 1 klaas selget lihaleent, 3 lehte punast jelattini; 20 nelki, jalati- ehk peterjellilehti.

Walmistus: Suitsusink leotatakse 12—24 tundi külmas wees, weest ja ruffijahust valmistatakse paras taigen, kui käpärast võib ka harilikku hapuleiwa taigent wõtta, waalutakse õhukeseks, sint asetatakse peale ning imbrüüstatakse leiwataignaga. Asetatakse siis pan-nile, kamara pool üles ja küpsatakse leiwa ehk praes-ahjus 3—4 tundi. Jahtunult eraldatakse leiwakord; nii küpsetatult jääb sink wäga maitsew ja mure, ning on kohane pühadelaual. Kui tahtmist ning wõimalusi, kaunistatagu sink tarrendiga, mida järgmiselt valmistatakse: Shelatiin uhutakse külmas wees, leotatakse külmas wees, ning sulatatakse soojas wees, lisatakse juurde seigele lihaleemele ja walatakse waagnale tarduma. Samuti valmistatakse ka punane tarrend. Umbes pool sinki wabastatakse kamaraft, wiimase ääred lõigatakse ühjusti hambuliseks, terawa noa otjaga võib veel sinit-sealt wäikesed osad kamaraft wälja lõigata ning nelkidega kaunistada. Kamaraft wabastatud sink lõigatakse terawa noaga õhkesteks wiiludeks, asetatakse siis võimalikult ühjusti fondile tagasi. Poolkeerdunud walge tarrend walatakse üle lõituse, nii et need liheni kaetud oleksid. Punane tarrend hakkatakse pehmeks ning

kaunistatakse jellega walge tarrendi kord ja ka ka-
mara oja, näit. nelkide ümber jne. Singitont ümbrit-
setagu šalati= wõi peterjellilehtedega; sageli mähitakse
jelle ümber pergamentpaberit, kuid see ei tohi liig jil-
matortaw olla. Waagen jingi ümber kaunistatakse
halja šalati ja peterjellilehtedega ning peenešhakitud
tarrendiga. Kaunistamiseks võib ka rohelist oasalatit
tarwitada ehk õhufindlalt alahoidtud ube, mis õige
õhufeseks lõigatakse.

S i h a f ä r s h i g a kaetud munad. 6 muna,
½ naela pehmet looma= ehk wajakaliha ning ¼ naela
pekki, 1 muna, joola, walget pipart, 1 jpl. õige peeneš
hakitud hapukurki, whäe sibulat, wähe koort ehk piima;
pancerimiseks: muna, tõugatud kuuwikut; teetmiseks
rasw.

W a l m i s t u s. Munad keedetakse kōwaks, koori-
takse; lihast ja antud ainetest valmistatakse hea, ühtlane
kotleti segu. Kuwendik osa segust tõstetakse märjale li-
halauale, surutakse lusikapõhjaga õhemaks ning lai-
maks, munad asetatakse peale ning kaetakse üleni liha-
seguga — färs'higa. Siis määratakse lahtiklopitud mu-
naga, weeretatakse kuuwikus ning keedetakse kuumas
raswas iluaks pruuniks ja küpsiks. Lõigatakse pituti
ehk põigiti poolteks, asetatakse waagnale, kaunistatakse
roheliste šalati= ehk peterjellilehtedega. Maitsem ning
laudakaunistaw toit. Süitakse kas wõileiwa ehk mõne
külma aiawilja šalatiga.

P a s = h a (paasa). 3 naela head kohupiima, 1 tl.
hapukoort, 1 tl. joola, ¼—½ naela wõid, 3—5 muna-
rebu, 1 klaas juhkruut, waniljet, ehk riivitud sidruni-
koort, (½ naela rosinaid ehk korinte, ¼ naela magu-
said mandleid).

Hea pas=ha saamiseks on tähtis, et kohupiim oleks
hea ning korralikult presjitud.

W a l m i s t u s: Kohupiim surutakse läbi jõhwõela,
lijatakse wahustatud wõi, juhkruuga wahustatud muna-
rebu, maitseained ja jowikorraal rosinad, korindid ehk
puhastatud, peenendatud magusad mandlid. (Rosina-
tega pas=ha ei seisa nii kaua). Siis segatakse hästi
läbi ja pannakse pas=ha wormi ehk tõstetasse enne emai-
litud kastruli ja hoolega segades lastakse kuumaks,
waikvalt teema minna. Keeta ei tohi, sest siis muutub
pas=ha wedelaks ja jääb jähkumult teraliseks. Peale

puust pas=hawormide wõib tarwitada ka mõnda muud
puust riista ehk tihedalt punutud korwikest. Tarwitata-
wal riistal peab aga põhjas auk olema wedelikku eral-
damiseks. Hädataval võib ka puhastatud lillepott. Worm
wooderdatakse seest puhta, märja linase riide ehk ser-
wietiga, ning pas=ha segu tõstetakse siisse, kaetakse pealt
sama riidega, laud ja terge wajutus asetatakse peale ja
lastakse külmaks kohas seista. Kui pas=ha wormist wäl-
jas, võib teda wõikreemiga kaunistada, selleks wahu-
satakse wõid munarebude ja juhkruuga, maitseks tarwita-
takse waniljet ehk kataod. Noosa kreemi valmistami-
seks wõib wähe punast mahla ehk tarrendit tarwita-
da. Kreem täidetakse pergamentpaberist korvikusse ning
kaunistatakse pas=ha ääred ja küljed.

K a l l i m p a s = h a. 3 naela kohupiima, ½—1
nael wõid, 1 klaas wahukoort, 4 kōwakskeedetud muna-
rebu, juhkruut, ¼—½ naela magusaid mandleid, wa-
niljet.

W a l m i s t u s: Kohupiim ja munarebu surutakse
läbi sõela, liigatakse juurde juhkruuga wahustatud wõi,
wahustatud koor, wanilje, ehk riivitud sidrunikoort
(jukaat). Kui wõimalik, ka puhastatud, peenendatud
mandlid. Segatakse hästi läbi ja täidetakse wormi.

W o r m i j a i. Umbes 2 naela jahu, 1½—2 klaasi
piima, 2 loodi pärmi, ¼ klaasi juhkruut, 1 teelusikas
joola, ¼—½ naela rosinaid, ⅓ naela wõid, maitseks,
joomi järele kas wanilje, sidrunikoort ehk kardamomi,
mõrudad mandlid.

W a l m i s t u s: Piimast, oja jahudest ja pärmist
valmistatakse eeltaigen; kui hästi kerkinud, liigatakse
juurde jool, maitseaine, wahustatud wõi, juhkruuga wa-
hustatud munarebu ja puhastatud rosinad. Klopit-
takse wähemalt ¼ tundi, kuni taigen ühtlane ning
läikiv. Tõstetakse kõrgesse, wõiga määritud wormi
(wõib mõnda kõrgemat keedunõu ehk piimanõu tarwi-
tada.) Lastakse veel kord fertida ja küpsendada lest-
mise soojusega ajus ¼—1 tund. Kui jai jähkumud,
raputatakse üle tuhksjuhkruut ehk kaetakse juhkruu-
wõõbaga, mida järgmiselt valmistatakse: hästi peeneš tõugatud
juhkruule (tuhksjuhkruule) liigatakse juurde weidi külma
wett, mõni till sidrunimahla, hõõrutakse puu= ehk hõbe-
lusikaga, kuni läikiv ja ühtlane. Noa abil kaetakse jar-
nase wõõbaga wormisai. H. S.

Raartkataloog perenaiste teenistuses.

Perenaised loewad sagedasti ajakirju, ajalehti
wõi ka mujaltki tulusaid ja tarwilikke teateid, samuti
ka toiduvalmistamise jne. õpetusi, mida nad heamee-
lega tahaksid meeles pidada. Kuid see ongi paha, et
nad kuigi kaua meeles ei seisa, — mõneaja ehk mäles-
tatakse, aga siis kui just tarwis, on nad ununenud.
Sagedasti on ka teate allikasti kaduma läinud ja siis
ei ole enam kuski nõu leida. Sga kord ei aita ka
naabri perenaiste käest järelepärimised, sest ka sellel
on samad inimlikud nõrkused, et ta ka unustab. Mõ-
ned perenaised kirjutawad niisugused teated ja toidu-

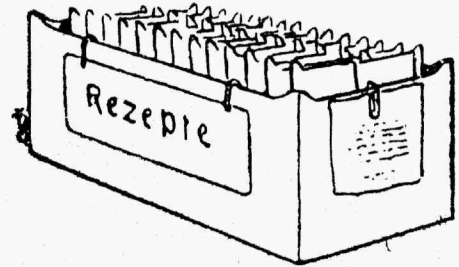
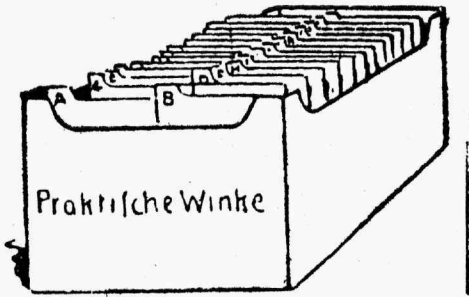
retseptid sellekohasesse kaustikusse. See on ju wäga
hea, kuid sellel on see paha, et harilikult kaustikut tu-
leb tublisti lehitseada, enne kui õpitaw retsept kätte
leitakse. Samuti wiitakse kogu kaustik sagedasti veel
kõõki, kus see kõige paremal hoidmiselgi kergesti
määrdis ja siis ajajookul päris näotuks muutub, mi-
da wiimaks ei taha õieti kättegi wõtta.

Mitmesuguste õpetuste kogumiseks on palju prat-
tilisemaks osutunud **K a a r t k a t a l o o g**. See koostub
hulgast ühesuurustest paberilehtedest, kaartidest, mis
mahutatud kusti kasti serwitit. Raartide suurus võib

olla mitmesugune, maitse järele. Minul enefel on kõige paremaks osutunud kaardid, mille suurus vastab $\frac{1}{8}$ harilikku kirjapaberi poognale, s. o. pikkus umbes 16—17 sentimeetrit, laius 10—11 sm. Neid kaarte võib ise kergesti lõigata või mõne raamatukõitja juures lõigata lasta, — servad tulevad siis ilusamad, mis kiirendab kaartkataloogi käsitamist. Paber võib olla ka mitmewärviline, parem juba päris valge, aga mida paksem, seda parem; igatahes peab ta olema

did jaotada alati kindlas alfabeetjes korras, s. o. esimehele tähele järgneva alati ikka täht, mis tähestikus eespool, näit. kala enne kui kartul, kartul jälle enne kui kõrvits jne.

See oleks esimene korraldamine. Tegemööda kirjutatakse ikka uusi retsepte, õpetusi, juurde, ehk kui võimalik ajalehest või mujalt õpetust välja lõigata, tehakse seda ja kleebitakse kaardile, mahutades selle jälle vastavale kohale. Niiviisi võib ajajookul saada

tublisti liinitud, et talle kirjutada võib ka kindiga. Sellel võimalik, waligu seks õhukest pappi, nagu näit. „Naiste Sääl“ kaaned. Nasti võib lasta vastavas suuruses ka puust teha, või tarwitatagu mõnda lihtsat, sobivat pappfaasi.

Sgale kaardile kirjutatakse harilikult üks õpetus või teade. Ülemisele servale kirjutatakse alati selgesti mõnigi juhtsõna, näit. „Tangusupp“, „Hernekottlid“, „Lindiplekid“, „Põranda wahatamine“, „Baipade puhastamine“ jne. Juhtsõna alla kirjutatakse niivid soovitatav teade, õpetus¹⁾. Walmistkirjutatud kaardid sorteeritakse tähestiku järele ja pannakse lasti. Ostmise kergendamiseks on soovitatav, et kaartide wahel oleksid wähe kõrgemad papist lehed, millel järjekorras täht peal. Sellel oskust ja tahtmist rohkem, võib kaar-

ilusa õpetuste kogu ja, mis peaaugi, ka wäga mitmekesise. On tarwis näit. kõrwitajuppi teeta, võib kaartkataloogist üles otsida juhtsõna „Kõrwitajupp“ ja sealst välja walida walmistamise wiisi, mis kõige otsustarbekohasem, või mis koduolewatele toiduainetele vastawam. Seda kaarti võib ka wäga kergesti kataloogist välja wõtta, kooki wiia ja töölaua kohta nõõpnõelaga kinnitada, või sellekohase klambriga üles riputada. Kaardi wäljawõtmisel peab aga üks tingimata kindel nõue olema: kaart tuleb kohe tagasi panna omaale kohale, kui teda enam ei ole tarwis. Wastasel korral on kaardid siin ja seal laiali ja kaju ei ole niisugustest lohakile olematest kaartidest midagi.

Korraldamisel võib tarwitada ka wiisi, nagu korwalolewatest joonistest näha, s. o. „toidureseptid“ ja „tululituid teated“ erikastis ja kahes reas. Kui aga weel wähe on kaarte, võib neid korraldada ühes kastis, kui toidureseptid on eespool ja tululituid teated tagapool, kuna nende wahel kõrgem pappkaart tarwliku pealkirjaga. Üldise annab korraldamine siin wäga palju võimalusi iga perenaise oskuse ja leidlikkuse kohajelt.

E. P.

Juuste rawimine ja terwishoid.

Peemine, loputusjed, mitmesugused keemilised wahendid.

Mehaanilised puhastusmetoodid ei anna juuste korrahoidmisel igakord üfji tagajärgi, selleks tulewad loputusjed ja peemine abiks wõtta. Kõige harilikum wiis on peemine sooja wee ja seebiga. Tarwitatawad seebid on mitmesugused.

Waatleme mõningaid seepe:

1. **Walge seep** (Marseille seep): Oli ehk raswa segu soodaga. Sisaldab wähe lehelist ja seega peemiseks wäga soovitatav.

2. Harilikud kirjud seebid on soodaga küllastatud ja sooja weega tarwitades ärritawad tundeliku nahka.

3. **Seebipulber** — walmistatakse harilikku seebi halwematest feltidest, segatud soodaga. Tema on alufeks n. n. shampooidele, eriti lühwadele. Nende ülestigene järjekindel tarwitamine tekitab kõõma ja lõhub juuste otsad haraliseks, sulatades juuste üfiktute kiude wahel olewa munawalge ja raswaaine.

4. **Roheline seep** — pehme koostisuga.

Koosneb puhastamata õlidest ja kaaliumi sooladest. Energiline rasva sulataja; sööb nahka. Pileegib juukseid punakaks.

5. **Wedel seep** — tarvitamiseks hõlbus, eriti šampoonide tegemiseks. Sisaldab rohelist seepi, glütseriini, piiritust ja mett. Kuid läheb kalliks piirituse tõttu, mida sisaldab ja jellepärast asendatakse müügil viimane foodaga, mille tõttu ta juukstele sööbumaks muutub.

Seepide asemele tarvitatakse **munakollast**, mis on paremate šampoonide sissu. Puhastab juukste pinda rasvast, ühinedes viimastega piimajäätel ühenduseks, ehk emulsiooniks. Kolm munakollast lahutatakse poolles liitris soojas vees ja lastakse läbi marle. Võib tarvitada siinjuures lubja- ehk vihmaveet.

Tarvitusel on veel seebijuured (**Quillayal Saponarie**) ehk **Panama puu**. Sulatab rasvad. 30 grammi niurdud ja puveriseeritud offi keedetakse 1 liitris vees, kuni $\frac{1}{2}$ liitrini; lastakse läbi marle. Peale tarvitamist tuleb juukseid hästi loputada. Seda keedist võib tarvitada poolleks alkoholiga, mis rutem ära aurab ja seega kiiremini puhastab.

Peale seepide tarvitatakse veel juukste puhastamiseks **Lehe lisi**, nagu fooda, booraks, nuuspiiritus j.t.

1) **Nuuspiiritus** — ammoniaak on wärwitu terawa lõhnaga wedelik. Wäga sööbum (põletav) juukstele. Tarvitatakse lahendatult — 1 supilusika täis 1 liitri weele pesemisel

2) **Booraks** — walge kristalliseerunud pulber, sulaw 12 jaos külmast ja 2 jaos soojas vees. Ta puhastab rasvast ja pileegib wähe juukste wärwi.

3) **Sooda** (natriumi soolad) — wärwita kristallid. Sulab vees; wäga leheline. Sulatab raswad, mida mündab seebiks, pileegib juukseid ja rikub juust

(sööbum mõju). Sellepeale vaatamata on ta aluseks kõigile müügilolewatele šampoonidele.

Potass (kaaliumi ühendus) — samasuguse mõjuga ja sama kahjulik, kui fooda.

Sapetest on tarwitusel weefiniku ülihapend (**S₂O₂**). Lahutatakse 5—6-lordselt weega (alus 3% lahu). Annab juukstele punaka wärwi ja kangema lahuna murrab neid.

Alkoholid — on mitmesuguseses kanguses. Kanguse profendist oleneb tema puhastuswõime. Kuid kõrgema profendiga kaswab tema sööbum mõju. Sulatab raswad.

Aceton — wärwita wedelik, eetri lõhnaga, kergesti põlemaminev. Tarwitatakse puhtalt ehk lahendatult weega. Sulatab kiirelt raswad.

Eeter — wärwitu, kergesti põlemaminev wedelik, isegi kangusel. Pea raswasulataja. Juukstele tarvitatakse lahendatub alkoholiga, n. n. Hoffmanni wedeliku näol. Sõõrutakse watiga peanahale.

Gasoliin — petrooleumi eeter, kiire raswa sulataja; ainult päewa tarwitada. Ettewaatust tulega.

Peale nende hulka teisi, kergestipõlawaid raswasulatajaid, mitmesugustes keemilistes ühendustes ja mitmesuguste nimede all, millede tarvitamisega peab wäga ettewaatlik olema.

See oleks lühike ülewaade kõigist. Enamjagu neist on sööbumad ja seega kahjulikud juuksele. Paremad on: harilik, wähe lehelist sisaldaw seep (**Marseille seep**), seebijuured, booraks, eeter j. t. Kõiki neid (peale eetri) peab tarvitama lahendatub weega, parem kui oleks vihmawesi. Mõikate wesi sisaldab soolast, mis teeb wee kõwaks ja ei sulata seepi. Pehme wee puudusel keedetakse kõwa wett wähe soolaga. Tarwitatakse umbes 35—40° juures.

Käsitöö ja riieetus

Coimetanud Agnes Mendorf-Malberg

Käsitööd.

Nr. 1. Laudlina ehk padjakatte ka-wand. Joonistus on mõeldud walgele riidele, labe wärwiga, mida oma äranägemise järele võib paigutada (walge-helesinine, walge-kollane jne.). Kui riie on linane ehk paksem pesuriie, siis võib õmmlemiseks helmelõnga (pärl) tarwitada. Markijetile ehk tülile võib mulineed wõtta.

Nr. 2. Sohwapadja kaunistus kirjipruunil willasel ehk ripsil. Wärv on tähendatud C—B lõnga koordi järele. Kui põhjaks willane riie, siis tuleb willaste lõngadega õmmelda paiguti siidiga segatult. Pisted võib wabalt makida.

Nr. 3. Ääre kaunistus, mida võib tar-

witada moe ojas nr. 5. olema maneli ääre kaunistuseks.

Nr. 4. Lasturätiku ääre kaunistus. Seda võib õmmelda walgele batistile walge ehk mõne pesufindla wärwilise niidiga, kõrgepistes.

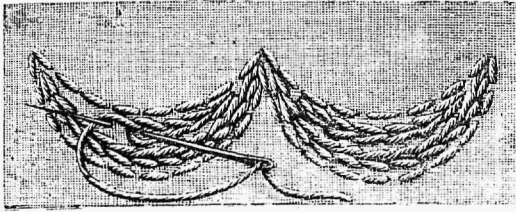
Nr. 5—6. Äärekaunistused kõrgepistes. Tarwitada võib neid naise särkide ilustuseks. Õmmelda võib wärwilise ehk walge niidiga.

Nr. 7. Lapse pudipõllese kaunistus kõrgepistes. Võib õmmelda heleda pesufindla wärwilise niidiga (helesinine, kollane jne.) ehk walgega.

Nr. 8. Lapse särki kaunistus kõrgepistes. Peale eelpool nimetatud kaunistuste on muustrilehel veel neli pisikest motiivi, kõrgepistes, mida võib lasturätikute nurgade ilustuseks tarwitada.

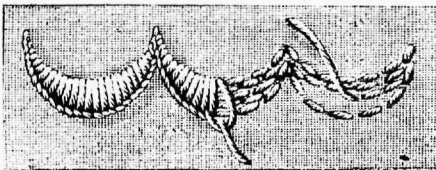
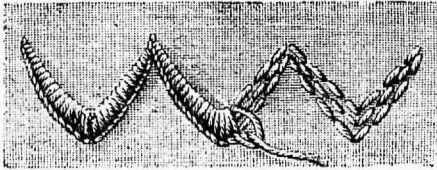
Kõrgepiste õpetus.

Nr. 1. Kõbe peale säämpude riidese joonistamist tuleb nende veered joont määda eespistetel ääresta-

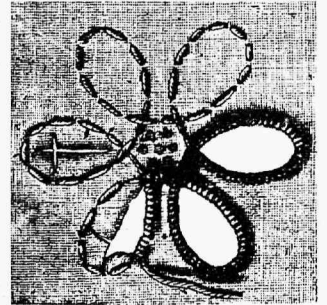
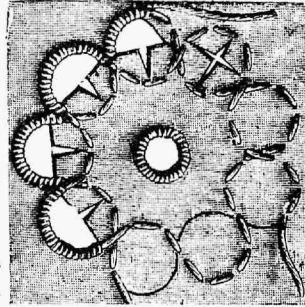
da. Kui säämp on laiem, nagu joonistusel näha, siis peab teda kaks ehk kolm korda kettipistel täitma. Kitjamal säämbul jätkub ühest korraist kettipistest, säämbu kõige laiemal kohal.

Nr. 2—3. Kaks kitjamat säämbu kujul, mis ai-

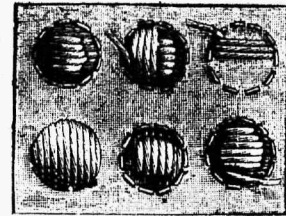
mill eespistetel täidetult, säämppistes õmmeldird.

Nr. 4—5. Ümargused ja pikergused augud tehak-

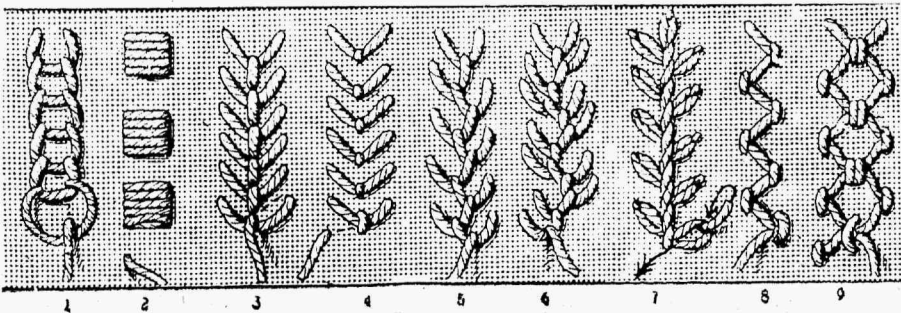

se nii, nagu joonistusel näidatud.

Nr. 6. Kõrgeid õmmarad nimmad ehk marjad õmmel-

dakse joonistusel näidatud kujul.

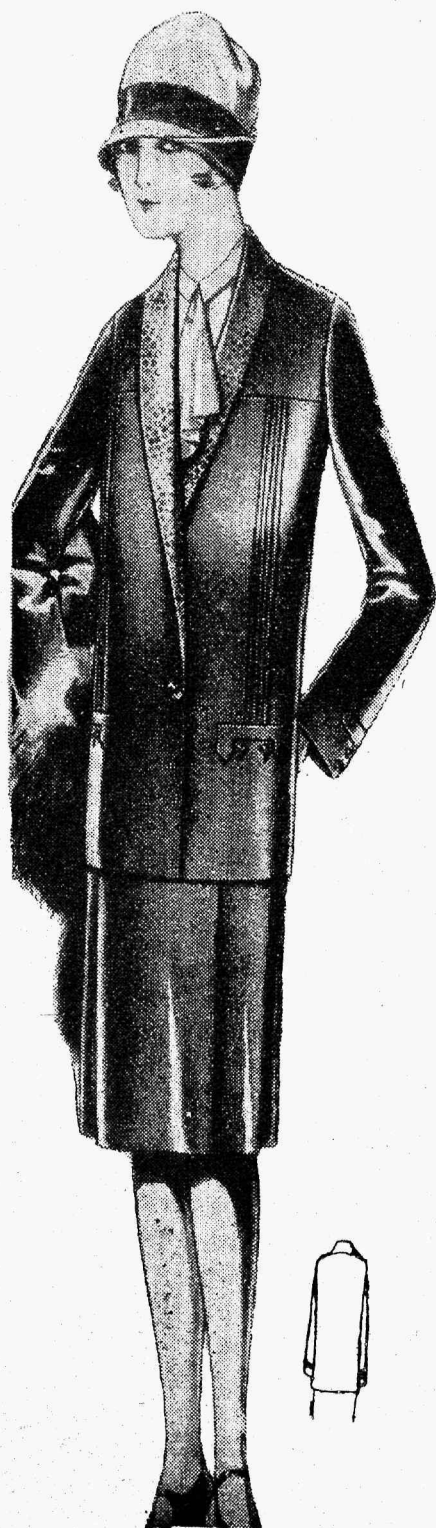
Kaunistuspisteb.

Nr. 1. Lai kettipiste. Nr. 2. Madalpiistes nelinurgad. Nr. 3. Kalalupiste. Nr. 4. Kalaluu piste teisel kujul. Nr. 5. Waresjala piste.

Nr. 6. Kahfordne waresjala piste. Nr. 7. Unifilma piste. Nr. 8. põlvipiste. Nr. 9. Kahfordne

põlvipiste. Kõik need üheksa pistet on väga kerged joonistuse abil teha ja sobivad lapse põlsekete ja kleitide peale ilustuse- ja kinnituspisteteks

Walge kitanduse tarwis on väga tulus ja praktiline C—B niite tarvitada, need niidid ei kaota pestes ega keetes oma läiget, waid püsivad alati kaunidena.

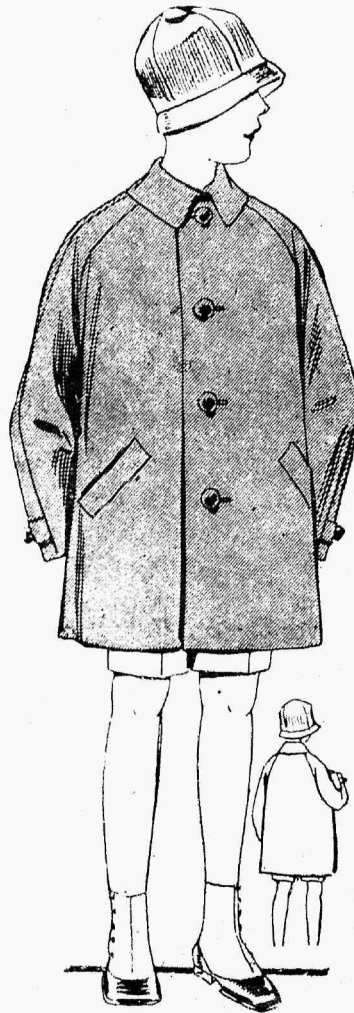
Nr. 1. Naiste tervade kostüüm jooneltijest
faldwist, peenete woltidega ilustatud,
mis kostuteesje lõpewad. Krae on kau-
riistatud kirju nahaga, mis peab olema
õige madal ja õhukene. Võige lõitesehel
nr. 1—5.

Nr. 2. Naiste tänavakleit pruunist wil-
kajest riidest, kaunistuseks samavärvi-
lised nõõride grupid. Võige lõitesehel
nr. 6—9.

Nr. 3. Jalutuskleit beigeist krepsist. Püks on ehtselt moodsa metallpand-
laga koos. Ehtsiks on tumedam jüdi
riba, mis ulatab kleidi alumise weereni.
Seelik on alt lai ja eest veidi kõrgemate
otjadega, mis väga moodne. Lõige lõike-
lehel nr. 10-14.

Nr. 4. 6-8-arrastaje pöösi
femademantel. Lõige lõike-
lehel nr. 16-20.

Nr. 5. Kerge mantel noo-
rele naisele, launistatud ti-
landusega. Mustrilehel nr. 3.

Nr. 6. Kostüüm terge lihtse ja algiga, milles taskud. Saab kahe pooleni kinni äärmelised vooluga.

Nr. 7. Pejulleit joonekõhest riidest pärfimutteenõõpidega.

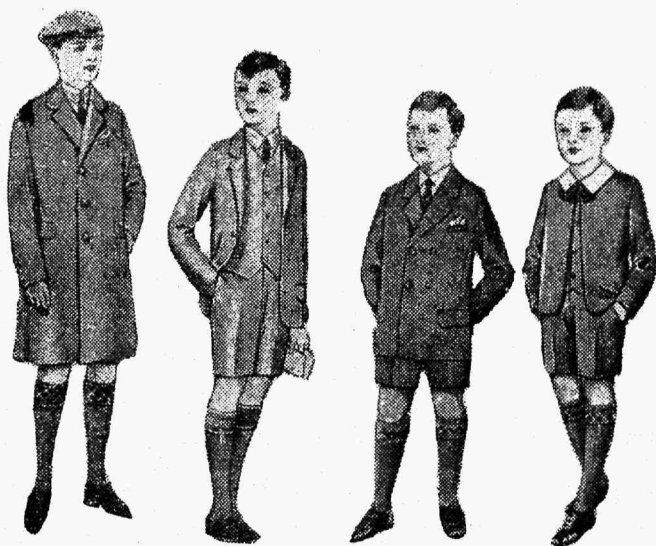
Nr. 8. Villane alleit heleda jildi roostliga ja luust pandlaga.

Nr. 9. Villane pejulleit tugevannale nahjele.

Nr. 10-12. Kevademahtlid 6-12-aastastele tütarlastele.

Nr. 13-16. Poiste kevademahtlõõnd.

CARTIER-BRESSON PARIS

PESUKINDLAD PARIS VÄRVID

KÄSITÖÖLÕNGAD

Esimese klassi prantsuse vabriku
saadused

Kaitsemärk

„A la Croix“

PESUKINDLAD VÄRVID (300 värvi)

Märkniiidid

Pärllõngad

Brillanté d'Alger (Mouliné)

Heegeldamise niidid

liri lõngad

Linased lõngad

Hedebo niit

Nöelumise lõngad

Asutatud aastal 1825

Uuendage veel täna „Naiste Hääl’e“
tellimine 1. aprillist s. a.

Täielik suur valik

pesueht väljaõblemise lõngu C. B.
ja D. M. C. vabrikust alati saadaval
ja palju muid kaupu, pitsi, siidi,
kummi, sammet paelu jne. jne. jne.

Soovitan ainult head kaupa mõõduka hinnaga

J. Veinberg Tallinn

Nr. 12.

Väike Karja tän.

Nr. 12.

Mina tarvitan ainult „EPHAG“i
kosmeetika aineid.

A-S. „EPHAG“

Kõik vajamaa lõhnaõlid,
puudrid ja kosmetika pa-
rematest vabrikutest:
Coty, Piver, Houbi-
gant j.t. j.t. j.t. j.t.

„Ephag“ Eau de Cologne triple
„Ephag“ hambapastad
„Ephag“ toalet-artiklid
„Ephag“ kasekreem
„Ephag“ Végétal

UUDIS! „ISIS“ **UUDIS!**
„ISIS“ kreem „ISIS“ puuder „ISIS“ seep

A-S. Eestimaa Apteegi ja Rohukaubanduse Üh. „Ephag“
Harju tän. 41 TALLINNAS Narva m. 42